

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877. Andra Kammaren. N:o 39.

Onsdagen den 18 April.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Fortsattes föredragningen af Lag-Utskottets utlåtande N:o 20, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående eganderätt till skrift och förordning rörande utsträckt tillämpning af lagen angående efterbildning af konstverk den 3 Maj 1867.

Dervid förekom i ordningen § 7 uti det af Utskottet framlagda förslag till lag angående eganderätt till skrift, efter hvilken para-Angående förslag till lag om eganderätt till skrift. grafs uppläsning ordet begärdes af

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre De Geer, som yttrade: Utskottet har i första momentet af denna paragraf förändrat det i Kongl. Maj:ts proposition förekommande uttrycket: »Författare må sin rätt öfverlåta på en eller flere», derhän, att det i stället skulle heta att författare må ega sin rätt på »nannan» öfverlåta, och för min del skulle jag icke fästa synnerlig vikt vid denna förändring, emedan jag tror att orden, lästa utan all motivering, kunna i båda fallen tolkas till ungefär samma mening, om icke, såsom jag för min del tycker framgå ur motiveringen, det varit Utskottets åsigt, att en författare icke skulle hafva rättighet att samtidigt till tvenne förläggare öfverlemna utgifningsrätten å en och samma bok. Med en sådan tolkning synes mig första punkten i denna paragraf svårigen låta förena sig med andra momentet af samma paragraf, i hvilken stadgas, att förlagsrätten till en skrift ej må omfatta rätt att utgifva mera än en upplaga och denna endast af viss begränsad storlek. Jag föreställer mig nemligen att, om en författare icke får öfverlåta förlagsrätt på flera än en, skulle det kunna blifva tveksamt, när hans rätt att å nyo utgifva sitt arbete skulle åter inträda, sedan han en gång utan några närmare villkor gifvit förlagsrätt åt en förläggare. Skulle han vara nödsakad att vänta tills den förra upplagan blifvit helt och hållet utsåld? Då kunde en förläggare genom att innehålla ett exemplar af den förra upplagan ganska länge hindra utgifvandet af en ny sådan.

Jag anser därför att antingen böra ordalagen i första momentet återställas till hvad Kongl. Maj:t i afseende derpå föreslagit, hvilket också är af Första Kammaren bifallet, eller också bör be-

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)

stämelsen i sista momentet, att endast en upplaga får på en gång utgifvas, helt och hållet strykas, såsom åtskillige reservanter också yrkat.

För min del får jag bekänna, att jag icke kan fullt bedöma hvilken fördel ett sådant stadgande kan medföra eller huruvida det saklöst kan uteslutas, men om så skedde, tror jag icke att det skulle medföra särdeles skada.

Att åter godkänna paragrafen i sin helhet, i det skick Utskotet föreslagit densamma, tror jag vara mindre lämpligt.

Herr Philipsson: På sätt min vid betänkandet fogade reservation utvisar, har jag hemställt om oförändradt bibehållande af det första momentet i denna paragraf sådan den förekommer i Kongl. Maj:ts förslag. Jag tror det för sakens tydlighet vara af högsta vikt, att man bibehåller den lydelse nämnda proposition innehåller. Jag har för denna åsigt sökt gifva skäl i min reservation och såsom det viktigaste anført beskaffenheten af hvad man i utlandet kallar *delad förlagsrätt*, som snart nog torde komma att hos oss begagnas. Ty efter lagens trädande i kraft läser det nog ofta inträffa, att svenske författare samtidigt ingå förlagsaftal med olika förläggare i Sverige, Norge och Danmark, och i sådant fall uppstår det rättsförhållande, som man brukar beteckna med namnet *delad förlagsrätt*, hvilket förhållande jemväl i flera andra fall kan inträda. Men det finnes äfven ett annat skäl, som föranleder mig att anse det momentet 1 bör oförändradt bibehållas. Det står nemligen i full öfverensstämmelse med de i momentet förekommande orden »med eller utan vilkor eller inskränkning». Vederbörandes uppmärksamhet fästes härigenom på nödvändigheten af att i hvarje fall emellan författare och förläggare kontrakt upprättas, som upptager alla bestämmelser, som skola gälla för dem. På dessa skäl, som jag fullständigare i reservationen anført, har jag ansett, att antagandet af Kongl. Maj:ts förslag vore mest gagneligt, men deremot uttalat min åsigt att andra momentet i § 7 borde uteslutas.

Jag har nu haft den tillfredsställelsen höra att denna mening jemväl uttalats från statsrådsbänken, och derjemte har från samma plats yttrats farhåga, att den föreslagna bestämmelsen skulle leda till förvecklingar, hvarjemte nämndes om den ovisshet, som skulle uppstå, när en upplaga skall anses utsåld och när författaren skall vara berättigad att utgifva en ny upplaga, hvilket är en fråga, som säkerligen kan blifva föremål för olika bedömanden.

Jag har äfven inhemtat af förhandlingarne vid den tyska riksdagen, huruledes man insett svårigheten att i en lag af förevarande beskaffenhet inrymma föreskrifter om upplaga af skriftverk äfvensom andra bestämmelser angående rättsförhållandet mellan författare och förläggare. Man har också kommit till den åsigt, att lagbestämmelserna härom höra, icke till lagen om »författarerätt», utan till en helt annau gren af lagstiftningen, nemligen »förlagsrätten».

En särskild lag bärom ansågs böra stiftas och dit hörande stadgan- den deri införas.

Det är äfven en annan fråga som härvid förekommer. Om en författare öfverlåter *hela* sin rätt, utan vilkor och utan inskränkning, på en förläggare, och denne utgifver en upplaga som utsäljes; om sedermera författaren anser det vara med sin fördel öfverensstämmande att en ny upplaga utgifves, men förläggaren icke vill utgifva någon sådan, huru förfara i sådant fall? Lagstiftningen om förlagsrätten bör besvara denna fråga medelst bestämmande af någon tid, efter hvilken författaren bör ega rätt att sjelf utgifva eller att träffa aftal med en annan förläggare om utgifvande af en ny upplaga, ty annars kan den första förläggaren under hela författarens lifstid och femtio år efter hans död hindra utgifvandet af en ny upplaga, hvilket, åtminstone i författarens lifstid, kan strida emot hans litterära intresse. Jag vill med detta exempel allenast visa, huru som behovet i detta fall kräfver flerfaldiga bestämmelser, som dock egentligen höra till ett annat område af lagstiftningen.

På de skäl jag anført anhåller jag om bifall till Kongl. Maj:ts förslag rörande första momentet af ifrågavarande paragraf, men om afslag å det andra.

Herr Gumælius: Herr Talman! Jag kan i hufvudsak inskränka mig till att instämna med den senaste ärade talaren och jag gör detta så mycket hellre, som jag nyss hört Herr Statsministern förklara, att han icke hade något emot en sådan förändring af denna paragraf, som Herr Philipsson i likhet med en reservant inom Första Kammaren, Herr v. Gegerfelt, föreslagit, nemligen att sista momentet af densamma helt och hållet uteslötes. I våra tider, då man allt mer och mer lägger an på att göra läsningen billigare och mera tillgänglig för den stora allmänheten och då med den allt mera stigande folkbildningen den allmänhet, som kan blifva afnämare för dessa skrifter, allt mer och mer ökas, synes det mig vara mycket oegentligt att göra en bestämmelse, som i så hög grad begränsar spridandet af skrifter och fördyrar priset på dem, som den af Lag-Utskottet i 7 § af nu föreliggande betänkande föreslagna bestämmelsen, att en skrift af förläggare ej må utgifvas i större upplaga än 1,500 exemplar, och ännu mera oegentligt att såsom Första Kammaren inskränka denna upplaga till endast 1,000 exemplar. Jag känner en förläggare som i närvarande ögonblick har fem skrifter på sitt förlag under tryckning, deraf en på 1,000, en på 3,000, en på 4,000, en på 5,000 och en på 14,000 exemplar. Den skrift, som nu tryckes i 1,000 exemplar, utgör ett omtryck af ett föregående arbete, som förut varit tryckt i 4,000 exemplar. Jag anför detta såsom exempel på, att man nu för tiden trycker helt andra och större upplagor än här blifvit föreslagna.

På vägen hit träffade jag en författare, som för närvarande har ett arbete inne i följetongsafdelningen i en utaf de tidningar,

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.

(Forts.)

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)

jag utgifver, och hvilken plägar förbehålla sig rättigheten att sedermera få utgifva sina artiklar i vanlig bokform. Jag frågade honom om han händelsevis visste huru stor upplaga den förläggare, som brukar omtrycka hans skrifter, vanligen af dem upplägger. Då hans alster förut varit intagna i en tidning som är temligen spridd, hade jag icke anledning antaga, att denna nya upplaga skulle vara särdeles stor, men — han svarade att hans förläggare uppgifvit, att de brukade omtryckas i 3,500 exemplar.

Då man hör sådana siffror, måste man finna det olämpligt att bestämma en upplagas normala storlek vare sig till 1,000 eller 1,500 exemplar.

Jag vill endast fästa uppmärksamheten på dessa enkla förhållanden. För öfrigt hafva de åsigt, hvartill jag i denna fråga ansluter mig, blifvit fullständigt utvecklade af Herr Philipsson och de hafva icke heller blifvit från statsrådsbanken motsagda. Jag anhåller om bifall till Kongl. Maj:ts proposition med uteslutande af sista momentet.

Herr Wieselgren: Om man ville försöka att från lagstilens språk öfversätta uttrycket »*annan*», som Utskottet i förevarande § insatt i stället för det i Kongl. Maj:ts förslag förekommande uttrycket »*en eller flere*», så tror jag verkligen att man för en sådan öfversättning icke skulle kunna begagna bättre ord än just — »*en eller flere*». Men om så är förhållandet — och det tror jag ingen skall kunna bestrida — så torde man väl hafva rätt att anse den af Utskottet i denna ordalydelse gjorda förändring vara minst sagdt öfverflödig. Anledningen, hvarföre Utskottet ansett sig böra vidtaga ifrågavarande förändring, har varit den, att man ansett uttrycket »*en eller flere*» olämpligt, såsom stridande mot den obestriddliga rättsgrundsatsen, att man icke eger sälja tvem ett. För min del anser jag dock en dylik tolkning af saken vara beroende på en missuppfattning, och jag har därför instämt i den af Herr Philipsson mot Utskottets ändring af §:n i denna del afgifna reservation. Att sälja tvem ett är att göra sig skyldig till bedrägeri; sådant är i lagen belagd med straff, och bör i laga ordning åtalas. Men jag anser icke att man säljer samma sak till två personer, om man t. ex. helt öppet och ärligt öfverlåter åt en förläggare att utgifva ett arbete i praktupplaga med dyrbara planscher och till en annan rättighet att utgifva samma arbete i godtköpsupplaga. Jag har då visserligen sålt samma arbete till två personer, men jag har icke sålt »*tvem ett*». På samma sätt kan jag åt en förläggare sälja rättigheten att utgifva mitt arbete på ett språk och till en annan förläggare rätt att utgifva samma arbete på ett annat språk. Väl kan jag vid dylika aftal genom förtegenhet af redan ingångna sådana eller på andra sätt bedraga min kontrahent — men jag utsätter mig då också för samma straff, som drabbar annan oärlighet i handel, och deri ligger garantien för en riktig tillämpning af §:ns ord. Det är må hända ännu icke så brukligt hos oss att åt olika personer samtidigt till

utgifvande öfverlåta samma arbete under olika förutsättningar, men ingen lär väl vilja förneka att det skulle kunna komma att bli det. Det har redan länge varit praxis i den utländska förlagsrörelsen, och i den tyska lagstiftningen finnas särskilda bestämmelser beträffande sådan »delad förlagsrätt.»

Hvad beträffar den senare delen af denna 7 §, så har Herr Philipsson i sin reservation yrkat, att denna del skulle helt och hållet utgå; men i detta fall har jag icke kunnat med honom instämma. Ty lät vara att några få slag af de arbeten, som till trycket befordras icke kunna i allo hänföras under stadgandet i detta moment, så tror jag dock icke, att man därför bör underlåta att för det stora flertalet meddela en i afseende å dem nyttig bestämmelse. Af alla bokpressens alster torde kanske musikalster och stereotyp-upplagorna af en eller annan bok vara de enda, för hvilka det klandrade stadgandet skall befinnas olämpligt; men de behöfva ju icke träffas deraf, då ju i alla dylika undantagsfall vederbörande författare eller tonkonstnärer kunna genom särskildt därför lämpade aftal med förläggaren öfverenskomma. Efter hvad jag inhemtat, har Första Kamraren redan för denna 7 § antagit den lydelse som i Kongl. Maj:ts proposition finnes föreslagen; och då jag anser bestämmelsen om upplagans storlek vara af mindre vikt, vare sig siffran bestämmes till 1,000 eller 1,500 exemplar, tillåter jag mig yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition oförändrad, i hvad den röver ifrågavarande §.

Grefve Sparre: Som Herrarne behagade finna, sönderfaller den nu föredragna 7 § af Utskottets förslag i tvenne särskilda moment, och jag ber nu att få yttra några ord om hvardera af dessa moment.

Hvad dervid först det förra momentet angår, så innehåller detta i dess första punkt enligt Kongl. Maj:ts förslag: »författare må sin omförmälda rätt med eller utan vilkor öfverlåta på en eller flere». Jag tror icke, att det varit Kongl. Maj:ts mening, att det skulle vara medgifvet en författare att *samtidigt* öfverlåta förlagsrätten till sitt arbete åt flere, utan att särskildt förbehåll derom gjordes. Ett sådant medgifvande anser jag nemligen skulle varit uppenbart stridande mot den uppfattning man i allmänhet har om hvad som är rätt, och jag tror att man icke ostraffadt kan genomföra en sådan revolution mot det allmänna föreställningssättet, som den hvartill antagande af Kongl. Maj:ts förslag, om det tydes efter orden, skulle föranleda. Kan det verkligen vara rätt, att den, som har ett manuskript och åt en förläggare öfverlåtit rätten att utgifva arbetet, dagen derpå går till en annan förläggare och säljer samma arbete, och så tredje dagen till en tredje o. s. v. Detta vore ju ett uppenbart bedrägeri. Den siste talaren sade, att ett sådant bedrägeri blefve bestraffadt efter lag. Må så vara; men lagen bör icke vara affattad i sådana ordalag, som likasom invagga en författare uti den föreställning, att han har rätt att begå ett dylikt bedrägeri. Det blir dessutom så mycket tydligare, att det icke varit meningen med ifrågavarande stadgande

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)

att tillåta en författare att samtidigt sälja sitt arbete till flere, om man läser 14 §, der det i fråga om dramatiska eller musikaliskt-dramatiska arbetens uppförande föreslås, att författaren skall ega rätt att lemna sitt samtycke dertill *åt flere*. Det låter ock väl tänka sig, att en författare kan gifva sitt samtycke till att en pjäs samtidigt uppföres på flera teatrar, utan att någons rätt derigenom förnärmas. Men om en författare skulle samtidigt sälja förlagsrätten till en skrift till flere, utan att särskildt aftal derom blifvit gjordt, tror jag icke det skulle kunna rubriceras såsom annat än bedrägeri. Nu heter det visserligen i paragrafen, att författaren må sin rätt öfverlåta *med eller utan vilkor eller inskränkning*, och han hänvisas således att uti aftalet bestämdt uttala dessa vilkor. Men enligt praxis ega icke några formliga aftal rum, utan det tillgår vanligen så, att när en författare vill låta trycka sitt arbete, vänder han sig till en förläggare med förfrågan, huru vida denne vill köpa förlagsrätt till arbetet. Om denne då förklarar sig dertill benägen, lemnar författaren förläggaren ett qvitto på att han bekommit den för arbetet öfverenskomna penningesumman, och dermed är aftalet färdigt. Jag tror således, att orden »en eller flere», jemförda med den nyss åberopade 14 §, skulle lätt kunna förleda en författare att beträda en bedräglig bana, och det vore därför, efter min uppfattning, icke klokt af lagstiftaren att begagna ett sådant uttryck. Helt annat blir förhållandet, om ett skriftligt kontrakt om förlagsrättens öfverlåtande blir upprättadt; men, såsom jag nyss nämnt, är detta icke praxis, utan aftalet inskränker sig vanligen dertill att förläggaren lemnar författaren ett qvitto. Jag kan dessutom icke inse, hvartill orden »en eller flere» skulle tjena; ty »annan» är väl här det rätta uttrycket, då såsom regel måste antagas, att en författare icke öfverlåter förlagsrätten åt flere, så vida icke ett undantagsfall eger rum, då detta naturligtvis bör vara omnämndt i förlagskontraktet. Öfvergår jag nu till paragrafens senare moment, som innehåller bestämmelse om i huru många exemplar en förläggare eger att trycka en upplaga, så är det väl möjligt att det finnes skrifter, hvilka i följd af det rykte, som deras författare erhållit, tryckas i betydliga upplagor. Men då är jag öfvertygad, att förläggaren träffat särskildt aftal härom med författaren. Hvad som efter min uppfattning är behöfligt är, att lagen innehåller bestämda stadganden härutinnan för vanliga fall, så att i lagen finnes bestämdt hvad som är att betrakta såsom »en upplaga», ty vanligtvis säljer en författare till förläggaren endast rätt att utgifva en upplaga. Skulle lagen icke innehålla några sådana stadganden, skulle en förläggare kunna fortsätta med tryckningen huru lång tid han vill, under förebärande att upplagan ännu icke blifvit färdigtryckt, och detta skulle naturligtvis kunna leda till oerhörd skada för författaren. Jag tror, att lagstiftaren bör söka förekomma något dylikt genom att för vanliga fall stadga en sådan inskränkning uti förläggarens rätt, som uti förvarande paragraf blifvit föreslagen. Författare och förläggare veta

då, hvarefter de skola rätta sig, och om de vilja göra något särskildt aftal härutinnan, är intet hinder därför. Det återstår nu blott att se till, huru vida den af Utskottet föreslagna siffran 1,500 är lämplig. Som Herrarne veta, var den i Kongl. Maj:ts proposition föreslagen till 1,000, men Utskottet ansåg, med ledning af de upplysningar, som det förvärfvat sig, att denna siffra vore något för liten. Inom Utskottet tvekade man länge om den skulle sättas till 2,000 eller till 1,500, men då den förra siffran allt för mycket öfversteg den af Kongl. Maj:ts föreslagna, bestämde man sig slutligen för den senare. Det är möjligt att den, såsom en föregående talare, sjelf förläggare, yttrade, bort bestämmas till 2,000; för mig kan detta vara fullkomligt likgiltigt. Men det är alldeles icke likgiltigt om lagen innehåller en bestämmelse härom. På de skäl, som jag nu anfört, tillåter jag mig yrka bifall till Utskottets förslag.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Herr Lyth: Jag ber att få nämna, att jag för min del instämmer i hvad som ordföranden i Lag-Utskottet nyss yttrade med afseende på den första delen af den föreliggande 7:de paragrafen. Hvad åter senare delen af samma paragraf angår, anser jag det vara minst sagdt oegentligt att i en lag bestämma såsom regel, hvad som endast undantagsvis kan ega rum. Det torde icke ofta nu för tiden inträffa, att någon låter trycka en upplaga på allenast 1,000 exemplar. Till och med siffran 1,500 är enligt min tanke väl låg; och jag tror att, om någon siffra skall stadgas i detta afseende, så bör den bestämmas åtminstone till 2,000.

Vidare ber jag att få anmärka, att enligt det föreliggande förslaget mer än en upplaga af vissa arbeten icke lärer kunna någonsin ifrågakomma; och det blir således en oegentlighet att, då man läser denna punkt, tänka sig möjligheten af flera upplagor. Jag torde blott böra erinra t. ex. om musikalier, hvilka tryckas med tillhjälp af särskilda för sådant ändamål förfärdigade formar och blott till ett mindre antal om sender, i den mån behofvet och efterfrågan gör sig gällande. Huru skall kompositören, som öfverlåtit sin förlagsrätt, kunna kontrollera att upplagan af hans arbete, hvaraf femtio exemplar tryckas den ena gången och femtio exemplar den andra, icke blir större än som från början varit bestämdt eller som lagen i denna paragraf föreskrifver. Jag tror således att detta senare moment borde uteslutas. Och till stöd för denna min uppfattning kan ytterligare läggas det skäl, att sådana bestämmelser, som det väl egentligen tillhör författare och förläggare att sines emellan uppgöra, icke böra i en lag införas, då lagen naturligtvis icke behöfver vara förmyndare för författaren vid bestämmelsen huru han bör utöfva sin rätt. Sådant bör väl vara öfverlemnadt till författarens eget godfinnande i hvarje särskildt fall; och ett lagstadgande i denna del skulle säkerligen endast föranleda en mängd svårigheter och förvecklingar. Och dessutom — huru skall det gå med dem, som redan sålt sin förlagsrätt utan att dervid göra något dy-

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
Forts.)

likt undantagsaftal? Skola dessas rätt prövas efter den nya lagen eller icke? Detta är en fråga, hvarpå jag icke kunnat få något svar. Jag tror derföre att det är bäst att öfverlemnna reglerandet af dessa enskilda förhållanden åt de kontraherande sjelfva, och yrkar följaktligen afslag å det senare momentet af den föredragna paragrafen.

Häruti instämde Herr *Nils Pettersson*.

Herr Linder: På de skäl, som blifvit anförda af Herrar Philipsson och Lyth, anhåller äiven jag om afslag å andra momentet af förevarande paragraf. Den föreslagna lagstiftningen i denna del synes mig innebära ett otillbörligt förmynderskap öfver förläggaren och författaren med afseende på deras uppgörelser sins emellan. Lag-Utskottets ordförande nämnde, att en bestämmelse i detta hänseende vore nödvändig, ehuru siffran vore likgiltig. Man tager hvad som är »vanligt», såsom det heter. Men siffran torde i alla fall böra rätta sig efter hvad som kan anses vara för hvarje särskildt arbete behöfligt. Hvarje litterärt arbete kan ej härutinnan skäras öfver en kam. Nu har Kongl. Maj:t ansett 1,000 exemplar vara det vanliga. Utskottet åter har föreslagit siffran 1,500, och inom det samma lärer man hafva påyrkat dess höjande ända till 2,000 och derutöfver. Sålunda ser man att härutinnan hafva vederbörande icke blifvit ense om hvad som i förevarande hänseende skall anses såsom vanligt. Hvarföre skall då lagparagrafen söka gifva en upplysning härom, som i många fall blir vilseledande? Det är omöjligt att komma till något säkert och bestämdt härutinnan, ty hvad som är vanligt i fråga om upplagors storlek beror på en mängd andra omständigheter, hvilka det är omöjligt för lagstiftaren att på förhand bedöma. Det bör vara öfverlemnadt till fritt aftal mellan författare och förläggare att bestämna härom; och man bör icke belasta en lagparagraf med ett stadgande, som i sig sjelf är olämpligt och som dessutom, såsom jag nämnde, innebär ett otillbörligt förmynderskap öfver författare och förläggare. Jag anhåller alltså om afslag å detta senare moment.

Herr Lundberg: Såsom af min afgifna reservation synes, har jag icke gillat den förändring, som Utskottet företagit uti första momentet af denna paragraf eller 6 § af Kongl. Maj:ts förslag. Det har redan blifvit af föregående talare erinradt, att författarerätten, sådan som den uti föreslagna lagen bestämmes, är delbar. Och då så är förhållandet samt det följaktligen mycket väl låter sig göra att på fullt lagligt sätt öfverflytta denna rätt på *flere*, kan jag icke finna annat än att redaktionen i Kongl. Maj:ts förslag har företrädde. En författare kan ju ostridigt till särskilda personer öfverlåta den honom i 1 och 2 §§ tillerkända utgifningsrätt till en skrift, så att samtidigt utgifvandet af skriften må verkställas af en förläggare på svenska och af andra personer i öfersättning på norska och danska.

Rättighet att utgifva till beskaffenhet och pris väsentligen olika upplagor lärer och lämpligen kunna till särskilda personer med ömsesidig kännedom om förhållandet på samma tid öfverlätas. Författare kan äfven öfverlåta sin rätt till två personer sålunda, att uti aftalet bestämmes en viss tidpunkt då utgifningsrätten skall upphöra för den ene och, med eller utan vilkor att öfvertaga det återstående af dennes upplaga, öfvergå på den andre. Med uppgörande af aftal med denne senare behöfver väl icke dröjas till dess denna tidpunkt är inne. Man kan icke rimligen påstå att någons rätt förnärmas derigenom, att en författare samtidigt till särskilda personer, enligt med dem gjorda aftal eller dervid skedda meddelanden, öfverlåter sin uti förevarande lag omförmälda rätt eller delar deraf till begagnande på öfverenskommet sätt under samma eller olika tid, utan måste väl sådant anses fullt lagligt.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.

(Forts.)

För mig har det förekommit, som om redaktionen af detta moments sista punkt kunde gifva anledning till ifrågavarande olika uppfattning, och jag tror derföre, att meningen varit bättre uttryckt genom begagnande af de i Högsta Domstolens utkast förekommande orden: »i den mån sådan öfverlåtelse ej skett». Derigenom hade angifvits, att denna rätt kunde delas; och med afseende härå har jag föreslagit, att man skulle använda orden »såvidt det ej skett», som egde tillämplighet, i fall författare öfverlåtit någon del af sin rätt. Jag tror emellertid icke, att stadgandet, sådant det i Kongl. Maj:ts förslag förekommer, bör kunna missförstås, hvadan jag instämmer med dem, som yrkat bifall till Kongl. Maj:ts förslag rörande 1:sta momentet.

Hvad 2:dra momentet angår, instämmer jag hufvudsakligen med Herr Grefve Sparre. Jag anser det nemligen vara skäl, att ett sådant stadgande förefinnes för den händelse, att, såsom nu lärer vara vanligt, författaren icke med förläggaren uppgjort närmare aftal eller kommit att tänka på de förhållanden, som af ett sådant uraktlåtande kunde härflyta. Herr Philipsson yrkade afslag å detta moment under anförande af ett skäl, som synes mig snarare tala för än mot momentets bibehållande, eller att man nemligen kunde tänka sig, att en skrift utgått och författaren önskade att få utgifva en ytterligare upplaga af densamma, men förläggaren icke vidare ville ombesörja någon tryckning deraf, samt att icke härutinnan något dem emellan aftalats; och vore det väl i så fall just af vigt, att man hade ett dylikt stadgande, som i 2:dra momentet föreslagits. Beträffande antalet exemplar af upplagan, 1,000 eller 1,500, är väl detta mera likgiltigt, helst stadgandet må anses innefatta en uppmaning till författare och förläggare att träffa aftal i detta afseende. Den norska lagen bestämmer i detta fall 1,000 exemplar, hvilket nog utgjort grunden för förslaget om ett lika stadgande i denna lag. Men inom Utskottet fästes uppmärksamheten derpå, att större afsättning af tryckta skrifter eger rum inom Sverige än i Norge, och detta föranledde förändringen till femton hundra exemplar, som jag

Angående för-dock ansett och anser icke vara af någon vigt; och har jag derföre
slag till lag om ingenting emot att, äfven hvad angår detta moment, antaga Kongl.
eganderätt till Maj:ts förslag.
skrift.

(Forts.)

Herr Torpadie: Hade utskottsmajoriteten genom bestämmelsen i 1 mom. af 7 § velat hindra en författare från att sälja sin författarerätt till mer än en, synes det mig som hade samma majoritet bort välja något annat uttryck, än det som nu skulle komma att i lagen inflyta, ty på sätt Herr Philipsson i sin reservation och Herr Wieselgren uti sitt yttrande i afton anført anser jag, att, om man på kommentarisk väg vill förklara detta uttryck, kommer man till det, som igenfinnes i Kongl. Maj:ts proposition. Det är alldeles uppenbart — och jag skall be att derom få erinra Lag-Utskottets ärade ordförande — att, derest en författare säljer sin rätt till flere utan vilkor och utan att underrätta den ene eller andre köparen om föregående afhandlingar, begår han ett brott, som strafflagen belägger med straff.

Hvad åter angår det senare momentet, tror jag att det ganska väl försvarar sin plats. Det må vara sant, på sätt Herr Lyth antydde, att det skulle kunna medföra några svårigheter i vissa fall, men jag föreställer mig icke, att dessa svårigheter äro så stora, att man derföre behöfver utstryka momentet. Vårt folk är icke allenast ett intelligent folk, utan ett folk, hvars intelligens vaknar ganska tidigt, och unga författare hafva icke varit och komma antagligen icke heller att blifva sällsynta i vårt land, ty vi äro ofta mycket mera hemmastadda inom andens än materiens verld. Och just derföre att många af dessa unge författare kunna glömma att sig till förmån i kontraktet med en förläggare intaga ett sådant stadgande och derföre kunna behöfva begagna sig af detta moment, är det som jag önskat och förtfarande önskar, att momentet måtte vinna Kammararens bifall. Jag fäster visserligen icke lika mycken vigt vid siffran som Herr Wieselgren, men för att icke besvåra Kammararen med allt för många yrkanden, ber jag att få instämma med honom så väl med afseende på det första som det andra momentet.

Grefve Sparre: Det märkes ganska väl, att vi nu befinna oss på det område, nemligen lagfrågor, åt hvilket Kammararen just icke har särdeles håg att egna sin uppmärksamhet. Det är således icke mycket uppbyggligt att begära ordet för att förklara sin mening, emedan hvad man kan hafva att anföra icke lyckas tilldraga sig någon uppmärksamhet. Jag kan det oakadt icke underlåta att ännu en gång begära att få yttra några ord angående 1 mom., emedan jag verkligen anser det vara synnerligen viktigt. Det har blifvit sagdt, att det skulle vara likgiltigt, om det står »en eller flere» eller »annan»; jag anhåller att få uppläsa ordalagen: »Författare må sin omförmälda rätt med eller utan vilkor eller inskränkning på *annan* öfverlåta.» Om man nu säger i stället för på *annan*

på en eller flere öfverlåta, betyder detta icke, att jag kan utan inskränkning eller vilkor öfverlåta min rätt på flere? Och jag hemställer om, med sådana ordalag i paragrafen, någon domare skulle kunna döma en författare för bedrägeri derföre att han med stöd af lagen har utan alla vilkor eller inskränkningar öfverlemnadt först åt en förläggare att trycka sitt manuskript och sedermera åt en annan.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.

(Forts.)

Det kan väl icke vara riktigt att gifva åt paragrafen en lydelse, hvilken liksom inbjuder folk att begå bedrägeri.

Hvad det senare momentet af denna paragraf åter angår, så vill jag i anledning af Herr Linders yttrande anmärka, att det långt ifrån kan benämnas att ställa författare och förläggare under förmynderskap, om man fixerar begreppet »upplaga». Så medelst förekommer man att, då i ett kontrakt intet är bestämdt om storleken af en upplaga, tvekan uppstår om hvad dermed menas. Författare sälja nemligen vanligtvis rättigheten att trycka »en upplaga» af sitt arbete. Jag tror således, att det är mycket viktigt att bestämma hvad lagen menar med en upplaga. Men på siffran i detta afseende håller jag icke; man kan ju välja, vare sig den ena eller andra, blott man vet hvad som med upplaga skall menas, och det vore ytterst vådligt att, genom bristande bestämmelser i detta fall, liksom framkalla tvister. Förläggaren skulle nemligen kunna dröja med tryckningen af hvad han anser vara *hela* upplagan, till dess han ser, om den samma tyckes, som det heter, vilja bära sig eller icke, och sålunda begagna sig af lagstiftarens försummelse att i lagen inrycka tydliga bestämmelser om, huru stor en upplaga skall vara.

Jag tillstyrker således bifall till punkten.

Herr Berg: Jag nödgas erkänna, att, då jag läste denna paragraf dels i Kongl. Maj:ts proposition och dels uti Lag-Utskottets förslag, var jag mycket tveksam om, huru den rätt skulle uppfattas. Jag har derföre med mycken uppmärksamhet sökt följa den diskussion, som inom Kamnaren i dag förts öfver denna fråga, men jag måste beklaga, att denna diskussion, i stället för att bibringa mig en klar uppfattning i berörda afseende, gjort mig ännu mera tveksam, än jag från början var. Här talas i paragrafens 1 mom. om författarens rätt och i 2 mom. om förläggarens rätt. När man säger, såsom det står i 1 mom. af paragrafen, »Författaren må sin omförmälda rätt med eller utan vilkor eller inskränkning öfverlåta», så måtte väl med författarens *omförmälda rätt* menas *den*, som förut omtalats — eller att ensam och med andras uteslutande utgifva sitt arbete. Denna sin rätt synes han mig icke lämpligen kunna eller böra på en gång öfverlåta åt flere, emedan rätten att ensam, d. v. s. med andras uteslutande, utgifva ett arbete icke kan utföras af mer än en enda. Om deremot en författare öfverlåter blott en *del* af sin rätt på en person, så kan han visserligen öfverlåta en annan del på en annan, och det af Utskottet före-

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.

(Forts.)

slagna uttrycket synes mig icke, på sätt man påstått, lägga minsta hinder i vägen för detta senare slag af öfverlåtelse, hvilken jag vill kalla delad förlagsrätt, såsom t. ex. om en person får rätt att förlägga ett arbete i svensk öfversättning och en annan samma arbete i norsk öfversättning. Der har författaren icke öfverlätit hela sin omförmälda rätt, utan blott en del deraf. Men att säga att författaren kunde öfverlåta *hela* sin rätt, med eller utan inskränkning, på *en eller flere* personer, synes mig kunna gifva anledning till den uppfattningen, att, såsom en föregående talare, om jag rätt uppfattat honom, yttrade, en författare skulle, sedan han öfverlätit förlagsrätten på en person och denne börjat utgifva en imperialupplaga, vara oförhindrad att åt en annan öfverlåta rätt till utgifvande af en godtköpsupplaga af samma arbete. Detta synes mig icke vara rätt, men jag befarar, att stadgandet kan gifvas en sådan tydning, och att förhållandet skulle i fråga om förlag blifva detsamma, som gäller i fråga om uppförande af dramatiska arbeten, i afseende hvarå, såsom vi veta, författaren kan gifva *flere* teaterdirektörer på en gång rätt att uppföra samma pjäs.

Hvad beträffar 2 mom., så har jag samma tvekan. Der står nemligen: »Den, som genom öfverlåtelse erhållit förlagsrätt till en skrift, må ej, utan uttryckligt medgifvande af författaren, utgifva mera än en upplaga och denna ej större än ett tusen fem hundra exemplar». Författaren skulle således hafva kvar den författarerätt, som omtalas i första och en del derpå följande paragrafer, d. v. s. oaktadt han öfverlätit förlagsrätten, skulle han hafva kvar rätten att genom tryck utgifva en ny upplaga af sin skrift. Men när skulle förläggarens rätt till arbetets utgifvande upphöra eller författarens inträda? Detta lemnar, enligt min tanke, det föreliggande förslaget obesvaradt. Om det kan ske, innan första upplagan är utsäld eller först sedan den andra upplagan är utgången, det vet jag icke, och jag har af diskussionen tyckt mig finna, att meningarne härom äro delade.

För min del skulle jag således helst önska, att denna paragraf blefve till Utskottet återremitterad. emedan Utskottet då möjligtvis skulle kunna närmare förtydliga innehållet i 2 mom., genom tillägg af en ny punkt. hvori förklarades, att, om förlagsrätten blifvit till en person öfverlåten utan förbehåll, ny upplaga icke må utgifvas förr än efter viss bestämd tid eller under andra bestämda vilkor. Jag är nu dock icke i tillfälle att uppsätta något formuleradt förslag.

Vi befinna oss emellertid för närvarande i den ledsamma belägenhet, hvilken ofta inträffar och hvarigenom lagfrågors behandling inom representationen försvåras, nemligen att Medkammaren redan fattat sitt beslut i frågan, hvarföre en af Andra Kammaren beslutad återremiss icke föranleder till annat, än att Lag-Utskottet anmodar Kammarerna att jemväl fatta sitt beslut. Jag är således äfven tveksam, hvilket yrkande jag skall framställa, då jag icke är nöjd med någotdera

af förslagen, utan tror ett förtydligande vara behöfligt. Och ehuru, vid det förhållande att Första Kammaren redan afgjort frågan, denna Kammare har att nu deruti fatta beslut, så tror jag dock, att det icke skulle skada, om Kammaren åtminstone toge sig några dagars anstånd för beslutets affattande, och detta skulle man vinna genom en återremiss. I detta fall skulle man, till dess Utskottet inkommer till Kammaren med sin hemställan om ärendets slutliga afgörande, kunna hinna förena sig om ett beslut, som kunde gifva Utskottet anledning att söka sammanjemka de båda Kamrarnas olika meningar, hvilket jag tviflar på kan blifva följd, om vi nu antaga Utskottets förslag i dess helhet eller i det ena eller andra momentet. Men om Kammaren icke anser lämpligt att besluta en återremiss, yrkar jag, att paragrafens 2 moment måtte uteslutas, hvarutaf man åtminstone skulle hafva den fördelen, att en författare visste, att hans rätt vore beroende af ett aftal och icke af en enligt min tanke ganska tvifvelaktig tolkning af ett icke fullt tydligt lagstadgande.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Om ingen annan yrkar återremiss, vill jag likväl icke heller göra det, utan ber i sådant fall få instämma med dem, som påyrkat uteslutandet af 2:dra momentet.

Grefve Sparre: Jag befarar, att den siste ärade talaren varit för mycket tveksam i fråga om 2:dra momentet af nu föredragna paragraf. Eller tror han verkligen att, om en person nu för tiden sålt förlagsrätten till, som det heter, »en upplaga», han skulle våga ostraffadt försälja denna rätt till en annan? Så mycket kända författare och förläggare till hvad som är rätt och lagligt, att icke någon, så *fram* icke *lagen dertill ger anledning*, samtidigt säljer förlagsrätten till två. En sådan anledning finnes, om man behölle de ord, som Kongl. Maj:t föreslagit, nemligen »en eller flere». Har man deremot der insatt ordet »annan», då tror jag att det icke skall vara utan tvekan som en person, sedan han sålt förlagsrätten till en, skall ytterligare försälja den till en annan, innan upplagan är utgången, och jag betviflar, att någon ovisshet kan uppstå, huruvida en upplaga skall anses utgången. Detta är något, som åtminstone hvarje bokhandlare kan upplysa om; och vi kunna äfven litet hvar bland oss af praxis lemna svar på en sådan fråga. Jag tror, att momentet kan antagas sådant det är.

Herr Axel Bergström: Herr Talman! Hvad angår 2:dra momentet af den nu förevarande paragrafen, ber jag att få yttra några ord. För min del har jag inga betänkligheter vid att låta detta moment stå kvar. Det må väl kunna med något sken af sanning sägas, att detta moment, strängt taget, icke hör till den lag, hvarom här är fråga, utan bort hafva sin plats i en lag angående förlagsrätt, och jag skulle för min del icke vara mycket obehägen att motsätta mig en sådan anordning; men då vi icke hafva

Angående för- något förslag till lag angående förlagsrätt, så tror jag det vara
slag till lag om nyttigt, om i fråga varande moment bibehålles här.
eganderätt till
skrift.

(Forts.)

I hvarje kontrakt urskiljer man tre moment: man talar om det väsentliga i ett kontrakt eller kontraktets essentialia, det naturalia i ett kontrakt eller naturalia och det tillfälliga eller accidentalia contractus. Hvad angår det väsentliga i ett kontrakt, så talar lagstiftningen derom ingenting, utan derom handlas endast i den allmänna läran om kontrakt, men det finnes i alla kontrakt och förutsätter en fullständig viljeöfverensstämmelse emellan kontrahenterne, så att hvarken tvång, irring, svek eller bedrägeri m. m. der får ega rum.

Hvad angår naturalia contractus, så förefinnes vanligen bestämmelser derom i lagen, men lagen förutsätter äfven möjligheten att ändra dessa bestämmelser genom särskilda aftal, och derpå beror den gamla rättsregeln, att förord bryter lag. Hvad genom sådana förord aftalas, utgör kontraktets accidentalia.

Nu tror jag för min del, att det icke är olämpligt att i denna lagstiftning säga, hvad som är naturalia i fråga om förlagskontrakt. Jag skall gifva ett exempel genom att anföra, hvad lagen anser för naturalia vid försträckning. Der står: »Försträcker man annan reda penningar, eller hvad det vara må; göra det i tvänne vittnens närvaro, eller tage bref derå»; och vidare: »Det som försträckt är, skall å dag förelagd, till borgenären, eller hans ombudsman, eller till den hans rätt innehafver, i samma slag, jemngodt, och till fullo återgäldas», men här står icke, att man skall betala ränta. Således hör till försträckningskontraktets naturalia icke att betala ränta, ehuru det är det vanliga. Vill den, som försträckt penningar, hafva ränta, bör han genom ett särskildt aftal förvärfva sig den rätten. Nu kan jag icke finna det olämpligt, att denna lag säger, hvad som är naturalia i fråga om förlagsaftal. Enligt förevarande moment skulle således ett förlagsaftal afse endast en upplaga och endast visst antal exemplar af denna upplaga. Om man nu skall bestämma detta antal till 1,500 eller 1,000, derpå ligger ingen vikt: och skall jag uttala min mening i detta afseende, vill jag af de motiv, jag förut åberopat, bestämma mig för det af Kongl. Maj:t föreslagna, eller 1,000 exemplar.

Deremot tillstår jag, att jag är ytterst tveksam i fråga om 1:sta momentet, och jag sluter mig i detta fall mycket nära till hvad näst föregående talare yttrat. Denna uteslutande rätt att genom tryck mångfaldiga en skrift kan väl af författaren icke till mer än en öfverlåtas, men en sådan uppfattning kan lida afbräck genom uttrycket »en eller flere». Jag skulle i denna del gerna vilja yrka återremiss, om det kunde tjena till något, men jag fruktar, att det tjenar till ingenting, och äfven om orden »en eller flere» stå kvar, tror jag domarena skola kunna finna det rätta i detta fall som i många andra, der lagen är otydlig.

Jag vill dock uttala min uppfattning angående denna del af förslaget. Den antagliga följden af paragrafen, sådan den nu före-

ligger, blefve väl den, att, om en svensk författare till en svensk förläggare öfverlätit rättigheten att utgifva en svensk skrift, skulle han genom ett sådant aftal hafva betagit sig rättigheten att träffa aftal med en dansk förläggare om skriftens öfversättning till danska eller med en norsk förläggare om dess öfversättning till norska språket. Åtskillige ledamöter inom denna Kammare torde ock här-om, efter hvad jag har mig bekant, hysa en motsatt åsigt. Det är emellertid icke möjligt att åstadkomma en lagstiftning så nöj-aktig, att den förutser alla möjliga fall; men jag hoppas, såsom jag i mitt förra anförande antydde, att olika tolkningar komma att försvinna genom den doktrinära utvecklingen af i fråga varaude rättssubstitut och den forensiska praxis.

*Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)*

Herr Hedin: Jemte det jag anhåller, att Kammaren täcktes bifalla denna paragraf i dess helhet, ber jag att få till bemötande upptaga ett par anmärkningar, som synas mig icke hafva blifvit hittills tillräckligen besvarade.

En talare på gotlandsbänken yttrade i afseende å musikalien den betänkligheten, att författaren i fråga om detta slag af skrift icke skulle kunna veta, huru han skulle kunna kontrollera upplagan. Jag ber härvid få anmärka, att om författares sätt att kontrollera upplagan bekymrar sig lagen föga, och att författares rätt i fråga om musikalien hvarken är större eller mindre än i fråga om andra skrifter.

Vidare har man sagt, att den föreslagna paragrafens 2:dra moment skulle innehålla ett onödigt förmynderskap. Jag ber dock få erinra, att, om en författare, i följd af bristande kännedom om lagens bestämmelser, underlåter att iakttaga sin rätt, lemnar honom innehållet af denna paragraf ett skydd, och detta förmynderskap lär han väl kunna bära. Förstår han deremot att iakttaga sin rätt, kan han genom förlagskontrakt med den rätt, paragrafen i öfrigt tillerkänner honom, annullera detta s. k. förmynderskap.

Jag anhåller om bifall till paragrafen i dess helhet.

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade i afseende på 1:sta momentet af den förevarande paragrafen yrkats dels bifall till Utskottets förslag och dels att momentet måtte erhålla den lydelse, som af Kongl. Maj:t föreslagits. Herr Talmannen gaf propositioner i enlighet med dessa yrkanden samt fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den sist nämnda meningen. Votering blef begärd och företogs enligt en nu uppsatt, så lydande omröstningsproposition:

Den som, med afslag å 1:sta momentet af paragraf 7 i Lag-Utskottets förslag, så vidt detta skiljer sig från motsvarande moment i Kongl. Maj:ts proposition, bifaller sist nämnda mom. oförändradt,

röstar Ja;

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)

Den, det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, har Kammaren bifallit Utskottets förslag till lydelse af i fråga varande moment.

Röstsedlarne sammanräknades och visade 69 ja mot 53 nej; varande alltså Kammarens beslut fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Derefter upptog Herr Talmannen de meningar, som förekommit rörande paragrafens 2:dra moment och gaf, enligt dem, propositioner dels på bifall till Utskottets förslag, dels på afslag derå, dels jemväl på yrkandet, att momentet måtte bifallas med den lydelse Kongl. Maj:ts proposition utvisar; och förklarade Herr Talmannen sig anse den sist nämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes. I anledning deraf skedde, sedan yrkandet på afslag antagits till kontraposition, uppsättning, justering och anslag af en omröstningsproposition, lydande sålunda:

Den som, med afslag å andra momentet i paragraf 7 af Lag-Utskottets förslag, så vidt det skiljer sig från motsvarande moment i Kongl. Maj:ts proposition, bifaller sist nämnda moment oförändradt.

röstas Ja;

Den det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit momentet.

Omröstningen företogs och utföll med 66 ja mot 45 nej; hvadan Kammaren beslutit enligt ja-propositionen.

§ 8.

Herr Nils Pettersson yttrade: Efter de många och långa, varma och sakrika anföranden jag under diskussionen om denna lag hört i dag afgifvas till försvar så väl för Kongl. Maj:ts förslag som äfven för de förslag till ändringar i samma förslag, som blifvit af Utskottet gjorda, får jag bekänna, att jag varit villrådig i fråga om hvem som haft rätt i saken.

Hvad nu beträffar 8 §, synes mig, som om både Kongl. Maj:ts förslag och den hemställan, hvarvid Utskottet stannat, eller att författarerätt skulle vara gällande under författarens lifstid och 50 år

efter hans död, äro mindre välbetänkta derutinnan, att denna tid blifvit alltför långt tilltagen. Då man icke vill medgifva författarerätten samma utsträckning som eganderätten i allmänhet, tyckes det mig, att man bort något inskränka denna tid, som nu kan sträcka sig ända till 100 år, och nedsätta den till 20 år, då med författarerätten ju afses att bereda författaren ersättning för hans arbete och att under viss tid göra hans arbete till en uteslutande tillhörighet för honom och hans oförsörjda arvingar. Jag har emellertid icke kunnat hålla på denna siffra, då i Finland och Tyskland denna rätt är utsträckt till 30 år efter författarens död, utan yrkade inom Utskottet, att tiden äfven i Sverige skulle bestämmas till 30 år. Redan denna siffra är hög, men då genom antagande deraf öfverensstämmelse skulle ernås med nämnda länders lagstiftning i ämnet, ansåg jag den vara lämplig. I England är, såsom jag tror, denna siffra bestämd till icke öfver 20 år.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Jag tror mig icke behöfva vidlyftigare orda om denna sak, i hvilken en hvar lätt kan bilda sig ett omdöme, om hvilken tid kan vara den rätta. Men, ifall någon ändring bör göras i denna lag, tror jag, att här är det lämpligaste stället derför, och att man således bör nedsätta siffran till 30 år, i enlighet med hvad redan i sådant hänseende är stadgad i Finland och Tyskland. Och anhåller jag i följd häraf, att denna siffra måtte, med afslag af hvad Utskottet föreslagit, till 30 år nedsättas.

Herr Wieselgren: Jag skall be att mot den siste talaren få anföra, att i de uppgifter, han lemnat om tiden, under hvilken i åtskilliga främmande länder författarerätten består, för så vidt jag riktigt uppfattat hans yttranden, någon origtighet insmugit sig. Om jag minnes rätt, gäller nemligen denna rätt i England alltid 42 år från ett verks första utgifvande, och således icke nödvändigtvis blott sju år efter författarens död. Vidare ber jag få erinra derom, att om också författarerätten i Tyskland är inskränkt till 30 år, detta väl kan utan men gå för sig i ett land, hvarest författareverksamheten hastigt betalar sig, derigenom att antalet af dem som köpa böcker är så stort och omsättningen så liffig; men der åter, såsom hos oss, den läsande allmänheten är ringa till antalet, bär sig verksamheten sämre, afsättningen går långsammare, och derföre bör tiden också i motsvarande mån utsträckas. I Danmark började man visserligen med att bestämma skyddstiden efter författarens död till 30 år, men inom kort fann man sig äfven der böra utsträcka den till 50 år; och jemväl i Norge har man stadgat denna senare skyddstid.

Då vi i detta fall torde böra ställa oss på samma linie som de små staterna, och icke söka föredömen hos någon af de stora, med hvilkas förhållanden i detta hänseende våra egna icke i någon mån tåla jemförelse, så tror jag att den af Kongl. Maj:t och Utskottet föreslagna siffran, 50 år, är välbetänkt, och yrkar jag derföre bifall till den föredragna punkten.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Grefve Sparre: Jag begärde ordet för att meddela samma upplysning som den siste talaren redan lemnat i afseende å utsträckningen af den tid som författarerätten förut varit och för närvarande är gällande i Danmark.

Jag kan således afstå från ordet och instämma i den siste talarrens yrkande.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, och Herr Talmannen gifvit propositioner i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll Kammarern Utskottets förslag oförändradt.

§§ 9 och 10.

Biföllos med rättelse af deri förekommande hänvisningar.

Beträffande § 11 anförde

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre De Geer: Till följd af Kammarerns beslut att afslå 4:de § af Utskottets förslag, torde den ordalydelse, Utskottet föreslagit uti den nu föredragna 11:te § icke kunna oförändrad godkännas. Då jag tror mig veta att Första Kammarern återremitterat sistnämnda paragraf för att få ordalydelsen ändrad, så skulle jag vilja hemställa, huruvida icke äfven denna Kammare skulle vilja fatta enahanda beslut.

Utom den ändring, som sålunda bör föranledas af Kammarerns förut fattade beslut vid en föregående paragraf, har Utskottet gjort ett tillägg till densamma, sådan den innehålles i Kongl. Maj:ts proposition, i det att Utskottet velat bereda uttryckligt skydd åt viss förändring eller behandling af musikaliska arbeten. Jag yttrade i Första Kammarern att jag för min del icke hade något mot att ett tillägg om sådant skydd göres och jag ber att här få upprepa det samma.

Herr Philipsson: Jag får förena mig i yrkandet om återremiss, men på samma gång förklara, att jag vidhåller mitt uti reservationen framställda förslag till omredaktion, så att ett yrkande derom må vara i Kammarern framställt och således detta förslag jemväl må komma under ompröfning inom Utskottet, naturligtvis med den förändring, som föranledes af uteslutande af det föreslagna öfversättningskyddet.

Vidare anfördes icke. Kammarern beslöt återförvisa paragrafen till Utskottet.

§ 12.

Herr Lyth anförde: Jag ber att få yrka återremiss å denna paragraf. Det är egentligen emot andra momentet jag har några

anmärkingar att göra. Min första anmärkning gäller ordet »andaktsöfning», hvilket ord blifvit uti 2:dra momentet insatt, i stället för ordet »gudstjenst», som finnes använt i Kongl. Maj:ts proposition. Jag tror att förändringen är mindre lämplig och att just det uttryck, som blifvit begagnadt uti regeringens förslag, är det rätta, emedan jag anser att »andaktsöfning» blott är en form af gudstjensten eller den enskilda gudstjensten, men »gudstjenst» deremot innefattar både allmän gudstjenst och andaktsöfning i hemmet. Ordet »andaktsöfning» är således för inskränkt att uttrycka hvad här menas, eller gudstjenst i allmänhet.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.

(Forts.)

Detta i förbigående. Men det egentliga skälet, hvarföre jag yrkar återremiss, är det, att jag önskar få ur paragrafen borttaget hvad som hör till betryggandet af rättigheten att aftrycka musikalier i och för bruk vid skolor. I det afseendet vill jag hafva i protokollet infördt, att jag hyser samma såsigt, som finnes uttalad uti Herr Asplunds reservation. Jag tror nemligen att det skulle lända till allt för stor inskränkning i musikkompositörers författarrätt, om hvem som helst finge rätt att offentliggöra deras kompositioner för undervisning i skolor. Det skulle måhända icke verka så menligt för dem, om här vore fråga endast om skolor, der musikundervisningen icke är hufvudsak, t. ex. folkskolorna och till och med elementarläroverken, men om denna rätt till offentliggörande af musikaliska arbeten äfven skulle utsträckas till bruk för musikskolor, så blefve följdén, att man kunde aftrycka snart sagdt hvilken komposition som helst. Antag t. ex. att en person komponerat en mängd sånger. Man väljer ut de bästa och mest omtyckta, trycker dem och sätter på titelbladet: »till bruk vid musikkonservatoriet i Stockholm». Någon har komponerat etyder, en annan sonater. Man trycker af dem och sätter utanpå: »till bruk af musikskolor». Författarens rätt blir enligt min tanke härigenom i hög grad kränkt och jag skulle derföre önska att antingen en särskild paragraf om musikkompositioner i lagförslaget infördes, hvilket också är af Herr Asplund föreslaget, eller också att uttryckligen skulle utsättas, att aftryck af musikalier, afsedda för bruk af musikskolor, äro undantagna från den tillåtelse till aftryck för skolors bruk, som uti den föredragna punkten medgifvas. På samma gång, jag velat tillkännagifva min från Utskottsmajoritetens afvikande mening i denna paragraf, får jag vördsamt yrka återremiss.

Herr Wieselgren: I § 11 af Kongl. Maj:ts förslag heter det: »förbudet mot eftertryck må ej utgöra hinder att vid författandet af nytt, i det väsentliga sjelfständigt arbete begagna tryckt skrift på det sätt» — jag öfvergår genast till 2:dra momentet af paragrafen: »att delar af skriften, eller, der den är af ringa omfång, hela skriften intages i sådan, ur flera arbeten hemtad samling, som göres för att tjena till bruk vid gudstjensten, till undervisning i läsning o. s. v.»

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)

Det anmärktes inom Lag-Utskottet mot denna redaktion, att den icke hänger rätt väl tillsammans. I början af paragrafen talas nemligen om »författandet» af nytt, »i det väsentliga sjelfständigt arbete», men i det nyss citerade 2:dra momentet af paragrafen har man synbarligen glömt denna förutsatta sjelfständighet, och från det olagliga eftertrycket undantagit allehanda *samlingar*, tillkomna på det sätt, att ur andra personers skrifter tagits litet här och litet der — något som dock omöjligen lärer kunna betraktas såsom *författande* af ett i väsentlig mån sjelfständigt arbete. Det var för att undvika denna formela origtighet, som Utskottet framställde förslaget i den form, som här föreligger.

Men om å ena sidan uti Utskottets förslag det formella enligt min tanke blifvit bättre tillgodosedt än i Kongl. Maj:ts, så har, å andra sidan, paragrafens innehåll blifvit betydligt försämradt, i thy, att enligt Kongl. Maj:ts förslag icke hvarje samling blefve löst från eftertrycksförbudet, utan endast sådana, hvilka vore resultatet af en »i det väsentliga» sjelfständig författareverksamhet. Detta ganska nödvändiga band på samlingsfriheten har icke blifvit iakttaget i Utskottets förslag, och jag har för den skull funnit mig tvungen att mot detsamma rigta en Utskottsbetänkandet vidfogad reservation, till hvilken jag, för att icke onödigt upptaga Kammarens tid, ber att få hänvisa. Det är emellertid under åberopande af denna reservation samt deri framställda åsigter, som jag yrkar paragrafens återremitterande till Lag-Utskottet.

Herr Linder: Vid behandlingen här i Kammarerna af den 4:de paragrafen af Lag-Utskottets förevarande förslag, talades mycket om den grundsats, att man vid stiftandet af lag måste se på hvad som är rätt och mindre fästa sig vid hvad som är nyttigt. Denna grundsats framhölls med mycken ifver, ja, med så mycken, att man nästan förbisåg skilnaden mellan hvad som ur spekulativ eller teoretisk synpunkt är rätt, är hvad man kallar absolut rätt, och hvad som genom den positiva lagstiftningen är vordet rätt; detta, oakadt man måste erkänna, att grundsatsen om författarerätt till öfversättning, som förekommer i 4:de paragrafen, icke ännu lyckats blifva fullständigt genomförd i den positiva lagstiftningen vid regleringen af de literära internationela förhållandena i Europa. Äfven Utskottet har åberopat enahanda skäl, eller att man måste se på det rätta, oafsedt hvad som kan vara nyttigt.

Men vid behandlingen och formuleringen af den nu föredragna paragrafen har Utskottet funnit för godt att betrakta saken ur en annan synpunkt. I sin å sid. 15 i utlåtandet förekommande motivering till paragrafen framhåller Utskottet med mycken ifver *nyttan* af att i samlingar af den art, som omförmåles i paragrafens mom. 2, kunna opåtaladt låna en författares hela skrift, der den är af ringa omfång, eller delar deraf, om man blott afser att samlingen skall tjena till bruk vid andaktsöfning, till undervisning i läsning etc.

eller till historisk framställning. Mig synes likväl som om, huru stor nytta man än må hafva att åberopa, härigenom författares rätt trädas för nära, och jag skulle därför gerna se, att lagstiftningen härutinnan blefve ändrad till mera öfverensstämmelse mellan hvad som icke blott ur teoretisk synpunkt är rätt utan äfven enligt den positiva lagstiftningen är erkänt och häfdvunnet rätt.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Jag förenar mig med dem, som yrka återremiss af paragrafen.

Herr Torpadie: Jag instämmer så mycket hellre uti yrkandet om återremiss, som jag lika med Herr Wieselgren icke kan förstå annat än att Utskottet, som velat undvika de formela svårigheterna i regeringens förslag, i stället råkat ut för ett värre. Utskottet har visserligen undgått Scylla, men fastnat på Charybdis. Herr Lyth har påpekat åtskilligt, Herr Linder åtskilligt annat och det var för att erinra om de olägenheter, på hvilka den förstnämnde redan fäst Kammarens uppmärksamhet, som jag begärde ordet. Utskottsmajoriteten har otvifvelaktigt här begått en stor orättvisa mot författare till mindre skrifter; ty det lärer väl icke kunna bestridas, att äfven en mindre skrift kan hafva mycket värde, ofta nog mera värde än en större skrift. Jag kan omöjligen lära mig väga andens produkt på den materiela vägen, eller mäta dem med aln; och jag tror att man gör klokt om man söker att på något sätt stäffa ett kaperisystem, som icke skulle blifva det vackraste. Jag yrkar återremiss.

Grefve Sparre: Jag tror icke någon författare skall finna sin rätt trädas för nära, om hans arbete citeras eller delar deraf införas i antologier eller samlingar, som utgifvas för att tjena allmänheten till undervisning i läsning, musik m. m. Jag anser tvärt om att hvilken författare som helst skall finna sig derigenom smickrad och så till vida hafva gagn deraf som hans arbete på detta sätt blifver mera känt och således mera köpt och eftersökt. Följaktligen tror jag att den invändning, som den ärade representanten från Westeras i detta afseende gjort, saknar all grund.

Beträffande den förändring, Utskottet vidtagit derutinnan, att Utskottet utbytt det i Kongl. förslaget använda uttrycket »gudstjensten» till »andaktsöfning», så har detta föranledts deraf, att Utskottet tänkt sig möjligheten att böneböcker eller dylika samlingar kunna tryckas för att tjena till bruk vid enskild husandakt. Att förbjuda utgifvandet af dylika verk utan samtycke af alla de författare, hvars arbeten deri intagas, syntes Utskottet icke lämpligt.

I fråga om yrkandet å paragrafens återremitterande till Utskottet får jag tillkännagifva, att jag deremot icke har någon anmärkning, i synnerhet som flera andra paragrafer blifvit återremitterade och denna paragraf i sammanhang med dessa då kan tagas af Utskottet under förnyad ompröfning.

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)

Öfverläggningen var slutad. Paragrafen blef till Utskottet återförvisad.

Efter uppläsning dernäst af § 13 anförde

Herr Lundberg: Utskottet har i denna paragraf föreslagit en redaktionsförändring af motsvarande 12 paragraf uti Kongl. Maj:ts förslag på den grund att ordalydelsen deri, enligt Utskottets åsigt, skulle medgifva den tydning, att ett införande i periodisk skrift från annan sådan af vetenskapliga och vittra uppsatser skulle i alla händelser anses såsom eftertryck, äfven om förbehåll deremot ej blifvit gjordt. För min del finner jag Kongl. Maj:ts redaktionsförslag alldeles icke otydligt, utan tvärtom mera riktigt uttrycka hvad som åsyftats än Utskottets förslag; och kan jag följaktligen icke godkänna den af Utskottet vidtagna omredigering.

Jag anser icke heller lämpligt att, på sätt Utskottet föreslagit, 13 §:en i det Kongl. förslaget skulle utgå och i stället särskilda tillägg göras uti 12 och 13 paragraferna af Utskottets förslag. Orsaken till, att Utskottet icke kunnat gilla nämnde 13 paragraf i Kongl. Maj:s förslag, var att stadgandet, sådant det der uppstälts, skulle föranleda dertill, att, om aftryck gjordes från en periodisk skrift till en annan sådan, borde dervid, om å den förra skriften blifvit utsatt författarens namn, detta och ej skriftens titel uppgifvas. Denna anmärkning var nog befogad; men jag tror, att den kunnat och bort undanrödjas genom en omredigering af paragrafen, i enlighet med den i min reservation föreslagna följande lydelse: »I alla de fall, då efter hvad i 11 och 12 (12 och 13) paragraferna sägs, aftryck göres ur annans skrift, bör densammes titel eller, om skriften icke är periodisk, författarens namn, så framt det finnes å skriften utsatt, uppgifvas.»

Med afseende på hvad jag sålunda anført, hemställer jag, att Kammaren måtte till Utskottet återremittera den nu föredragna paragrafen.

Herr Gumælius: Herr Talman! Jag anser att det skulle vara ganska godt om så många paragrafer som möjligt kunde afgöras, så att vi icke behöfde få dem än en gång tillbaka från Utskottet. Då i öfrigt denna paragraf lärer vara bifallen af Första Kammaren och Utskottets redaktionsförslag, enligt min åsigt, är tillfredsställande, hemställer jag om bifall till den föredragna paragrafen.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Kammaren biföll paragrafen.

Herr Wieselgren begärde nu ordet och yttrade: I den bilaga till protokollet öfver justitie-departementsärenden den 9 Juni 1876, hvilken blifvit till Kamrarne utdelad tillsammans med Kongl. Maj:ts

proposition i förevarande ämne, lyder 3:dje mom. i 2:dra paragrafen så- *Angående för-*
 lunda: *slag till lag om*

(Uteslutande tryckningsrätt som i paragraf 1 sägs tillkomme *eganderätt till*
 ock): »den som hållit predikan, föreläsning eller dylikt muntligt *skrift.*
 föredrag för hvad han sålunda offentliggjort.» *(Forts.)*

Detta högst befogade stadgande har emellertid icke blifvit upp-
 taget i den Kongl. proposition, som nu i förevarande ämne blifvit
 för Riksdagen framlagd. Jag kan icke underlåta, att, i enlighet
 med hvad jag redan utförligare i min reservation gjort, anmärka
 såsom en påtaglig brist i lagförslaget, att detta stadgande icke här
 fått plats. Då emellertid något yrkande i denna sak numera hvar-
 ken torde vara lämpligt eller skulle leda till något resultat, vill jag
 icke framställa något sådant, utan har endast velat till protokollet
 uttala mitt beklagande af det anmärkta förhållandet.

Häruti förenade sig Herr *Torpadie*.

Enligt den förut beslutade föredragningsordningen, skedde der-
 efter uppläsning af *första kapitlets rubrik*: och blef densamma
 godkänd.

Rörande § 14 yttrade

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre De Geer: Den egent-
 liga förändring i Kongl. Maj:ts proposition, som Utskottet i denna para-
 graf vidtagit, afser att det skall erfordras särskild öfverlåtelse af
 författaren för att få uppföra en skrift på skådebanan och att så-
 dant icke skall följa deraf att han utan inskränkning öfverlätit sin
 författarerätt. Detta strider emot innehållet af de tyska och nor-
 ska lagarne, hvilka stadga att, derest författarerätten öfverlättes, der-
 med ock följer rättigheten att bestämma om styckets uppförande
 på skådebanan. På sätt en reservant, Herr von Gegerfelt, påpekat,
 uppstår ock genom Utskottets redaktion, som stadgar denna rätt
 att uppföra stycket på skådebanan såsom en särskild rätt, någon
 tvetydighet huruvida denna rätt skall på samma sätt som för-
 fattarerätten öfvergå på arvingar och rättsinnehafvare.

Utskottets redaktion skiljer sig också från hvad som nu är
 föreskrifvet i gällande lag af år 1855 angående uppförande af dra-
 matiska arbeten, der det stadgas att derest författare öfverlätit sin
 eganderätt till annan person, denne inträder i samma rätt som för-
 fattaren. Huruvida det nu kan vara skäl att införa denna nyhet
 öfverlemnar jag åt Kammarens bedömande och vill endast fästa upp-
 märksamheten derå att Första Kammaran bifallit denna paragraf,
 sådan den lyder enligt Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Philipsson: På sätt nu gällande författning af den 20
 Juli 1855 stadgar, kan ett dramatiskt eller för skådeplatsen förfat-

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.

(Forts.)

tadt musikaliskt arbete icke å skådebanan uppföras med mindre författaren dertill lof gifvit. Detta förbud upphör enligt nämnda författning vid författarens död, så att rättigheten att lemna samtycke icke öfvergår till arvingar eller andra lagliga rättsinnehafvare; dock stadgas i senare momentet af författningens 1:sta paragraf att, derest författare öfverlåtit sin eganderätt till *annan person*, denne inträder i den rätt författaren egt. Genom dessa stadganden, som jag nu ur gällande lag citerat, är det klart, att en sådan särskild rätt att medgifva dramatiska eller musikaliskt dramatiska arbetens uppförande på scenen icke är af beskaffenhet att kunna öfvergå på andra utan en *fri* koncession af författaren. Om återigen Kongl. Maj:ts förslag oförändradt antages i denna del, så att ett dramatiskt eller musikaliskt dramatiskt arbete ej må offentligent uppföras utan samtycke af författaren »eller den, som enligt *denna lag* innehar författarens rätt», så och då i händelse en författare gör konkurs, konkursmassan blir hans rättsinnehafvare och författarerätten sålunda till massan öfvergår, för så vidt nemligen som arbetet är tryckt, skulle det kunna inträffa, att om en författare utgifvit eller låtit utgifva ett dylikt arbete, som man dock icke önskat få uppfördt å skådebanan, han dertill skulle kunna tvingas af sin konkursmassa, mot sin vilja. Jag vågar hemställa huruvida denna utsträckning utöfver hvad nu gällande lag innehåller kan vara lämplig. Jag är ingalunda fullt belåten med Utskottets förändrade redaktion, men jag har icke reserverat mig i denna punkt, derföre att jag icke velat öka de nog många reservationernas antal.

För min del anser jag nemligen det vara mindre lämpligt att i denna paragraf tala om rättsinnehafvare, ty man hade blott behöft införa ett stadgande om att dramatiskt eller musikaliskt dramatiskt arbete icke må uppföras utan samtycke af författaren och sedan införa de bestämmelser, som finnas i nu gällande lag.

Jag vill icke i detta hänseende göra något yrkande, emedan jag förutser att detsamma skall komma att mötas med afslag, men jag har önskat i protokollet få antecknad, att jag icke anser det vara lämpligt att en rättsinnehafvare till en författare, som är i konkurstillstånd, skall kunna mot författarens samtycke gifva tillstånd till uppförande på skådebanan af ett dramatiskt eller musikaliskt dramatiskt arbete.

Grefve Sparre: Jag har för min del icke deltagit i det beslut af Utskottet, som här blifvit anmaldt, nemligen att göra det till en särskild rätt att få uppföra arbete på skådebanan och således göra detta alldeles oberoende af en öfverlåtelse af författarerätten i öfrigt. Jag instämmer fullkomligt i Kongl. Maj:ts proposition i detta hänseende och anser det vara en verklig försämring deraf, som Utskottet gjort.

Jag anhåller således att Kammaren måtte i detta hänseende instämma med Första Kammaren och lemna sitt bifall till Kongl.

Maj:ts proposition. Endast i fråga om sista meningen i nämnda paragraf enligt Kongl. Maj:ts proposition eller orden: »I afseende å redan gjorda medgifvanden räknas nämnda tidrymd af fem år från utgången af det år, hvarunder denna lag träder i kraft», borde kanske någon förändring ega rum och derföre vore det kanske rättest att detta moment uteslötes, hvarom jag härmed gör hemställan.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Herr Torpadie: Jag tillstår att jag lägger icke så ringa vikt vid att denna paragraf vinner Kammararens bifall i den form paragrafen af Utskottet föreslagits.

Jag kan nemligen omöjligen fatta annat än att så snart det är fråga om arbeten författade för skådebanan äro förhållandena väsentligt olika mot dem som gälla skriftliga arbeten af annan art. Det synes påtagligt, att en dramatisk författare sjelf bör hafva det största intresse af att bestämma hvilken får uppföra hans arbete för scenen, under hvilka förhållanden det må ske, sättet derför o. s. v. Jag tror dessutom att det är ett allmänt känt faktum, att då man till en förläggare säljer rätten att trycka ett dramatiskt arbete, man får en jembörelsevis ringa summa mot den, som man kan erhålla om arbetet uppföres på scenen. Säljer han sitt arbete så får han således en ringa summa och detta gör att dramatiska författare hafva en svår ställning; han kan således icke gerna låta trycka sitt arbete, ty derpå kommer han att lida för stor förlust. Utskottets majoritet, som hyst dessa åsigter, har gjort den förändring i denna paragraf, som hufvudsakligen var en följd af den förändring som gjordes i § 1.

Man har nemligen velat undvika ordet egare, då det icke förut funnits i lagen.

Jag yrkar således bifall till Utskottets förslag.

Herr Wieselgren: Jag instämmer med den föregående talaren. Då det står i paragraf 1 af lagen, att »författare vare berättigad att, med andras uteslutande, låta genom tryck mångfaldiga sin skrift» och derjemte stadgas i § 14: »dramatiskt eller musikaliskt dramatiskt arbete må ej offentlig uppföras utan samtycke af författaren eller den, som enligt denna lag innehar författarens rätt»; så är ju derigenom sagdt, att den, åt hvilken en författare gifver rätt att trycka en skrift, skall, derest denna skrift är af sådan form och innehåll att det kan ske, vara berättigad att bestämma öfver dess uppförande på scenen. Det bör icke vara så, och är kanske icke heller så menadt; men då ordalydelsen likväl kan gifva anledning till ett dylikt missförstånd och då derjemte ännu en annan författar rätt är i det föregående omtalad, nemligen i § 6, så synes mig Utskottet hafva handlat ganska klokt, då det försökt att förekomma stadgandets misstyding.

Jag anhåller derföre om bifall till Utskottets förslag.

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre De Geer: Jag anhåller endast att få instämma med Lag-Utskottets ordförande deruti, att sista punkten af denna paragraf, sådan den lyder enligt Kongl. Maj:ts förslag, bör uteslutas, äfven om Kammaren bifaller paragrafen i öfrigt.

Denna punkt blir nemligen alldeles öfverflödigt till följd af den nya paragraf, den 22:dra, som Utskottet insatt och hvars antagande redan i åtskilliga nu godkända paragrafer förutsättes och hvarigenom bestämmes att vid tillämpning af gifna tidsbestämmelser inberäknas icke det kalenderår, under hvars lopp det förhållande inträffat, med afseende hvarpå bestämmelsen meddelats.

Herr Hedin: Lika litet nu som vid de föregående paragraferna af denna lag skall jag inblanda mig uti diskussionen, ty jag inser allt för väl att, om Kongl. Maj:ts nådiga proposition om den nya lagen innehölle en paragraf, som sade att korpens vinge vore hvit, så ligger landet nu så att Kammaren beredvilligt skulle votera för att denna paragraf intoges i den nya lagen; men, då jag för min del icke vill bidraga till införande i lagen af åtskilliga bestämmelser sådana de af Kongl. Maj:t föreslagits, vill jag hafva detta till Kammarens protokoll anteckadt och förenar mig i den af Herr Philipsson mot denna punkt afgifna reservation.

Öfverläggningen var slutad. Sedan propositioner gifvits enligt de yrkanden som derunder förekommit, blef grefve Sparres förslag af Kammaren antaget; och hade Kammaren således bifallit den ifrågavarande paragrafen med den lydelse Kongl. Maj:ts proposition utvisar, dock med uteslutande af sista meningen: »I afseende å — — träder i kraft.»

§ 15.

I afseende å denna paragraf yttrade

Herr Wieselgren: Äfven mot denna paragraf har jag funnit mig föranlåten att afgifva reservation, i syfte, att de deruti till 5 år föreslagna tidsbestämmelser skulle utsträckas till 10 år.

Jag vill icke upptaga tiden med att återupprepa mina skäl därför; de äro i min reservation tillräckligen tydligt angifna. Jag har blott velat fästa uppmärksamheten härå, och jag gör af lätt bepröfliga skäl icke något yrkande i saken.

Vidare anfördes icke. Utskottets förslag bifölls.

Efter det derpå föredragning skett af 2:dra kapitlets rubrik, anförde

Herr Wieselgren: Jag har instämt i den reservation en annan ledamot af Utskottet från Första Kammaren afgifvit i fråga om ordet »olofligt» i rubriken till 2:a kapitlet, och jag hyser fortfarande den åsigt, att kapitlets öfverskrift borde vara »*Om begagnande af skrifter för skådebanan*». Lagen, hvarom nu är fråga, är ju af civil natur, och ehuru genom dess innehåll bestämmes både det lofliga och olofliga begagnandet af skrifter, må väl det förra vara hufvudsak. Det skulle således varit rättare att i rubriken tala om det *lofliga* begagnandet; men då äfven det är obehöfligt och i viss mån origtigt, yrkar jag, att rubriken måtte erhålla den lydelse, jag nyss angaf, d. v. s. att ordet »olofligt» måtte ur densamma uteslutas.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Herr Lundberg: I enlighet med min afgifna reservation får jag, med instämmande uti hvad Herr Wieselgren anfört, vördsamt hemställa, att rubriken till 2:a kapitlet måtte sålunda förändras, att ordet »olofligt» uteslutes, hvarigenom lydelsen blefve: »Om begagnande af skrifter för skådebanan.»

Herr *Torpadie* instämde med Herr Lundberg.

Grefve Sparre: Då rubriken till Första kapitlet är »Om skydd mot eftertryck» och detta kapitel således afser att motverka olofligt aftryck af andras skrifter, kan det väl icke heller vara olämpligt att rubriken till 2:a kapitlet, som är afsedt att innehålla förbud mot begagnande af andras dramatiska arbeten, erhåller till öfverskrift »Om olofligt begagnande af skrifter för skådebanan», och anhåller jag på grund deraf om bifall till hvad Utskottet i afseende på nämnda rubrik föreslagit.

Herr Wieselgren: Jag vill endast förklara att, om rubriken till ifrågavarande kapitel lydt så här: »*Om skydd mot olofligt begagnande af skrifter för skådebanan*», skulle jag icke hafva gjort någon invändning emot densamma.

Öfverläggningen förklarades slutad; hvarefter Kammarerna, med bifall till Herr Wieselgrens yrkande, godkände den förevarande rubriken med uteslutande af ordet »olofligt».

Beträffande § 16 yttrade

Herr Lundberg: Utskottet har ur denna paragraf, sådan den enligt Kongl. Maj:ts proposition lyder, uteslutit orden »mot denna lag», så att paragrafen skulle få följande lydelse: »Den, som gör sig skyldig till eftertryck, straffas med böter från och med tjugu till och med ett tusen kronor o. s. v.» Till följd af detta uteslutande skulle man dock kunna säga, att hvilken som eftertryckte en skrift, skulle göra sig skyldig till böter, utan afseende om sådant eftertryck verk-

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)

ligen vore i lagen förbjudet eller icke, och detta kan ju icke gerna vara meningen. Jag tror därför att paragrafen bör bibehållas med den lydelse Kongl. Maj:ts förslag gifver densamma, helst det torde vara påtagligt, att redaktionen genom antagande af den utaf Utskottet föreslagna förändringen blir åtminstone icke bättre utan snarare sämre, om ej helt och hållet oriktig, och hemställer därför, att Kammaren i förevarande hänseende måtte godkänna hvad Kongl. Maj:t föreslagit.

Herr Torpadie: På sätt Kammarens ledamöter behagat inhemta af min vid Utskottets betänkande fogade reservation, har jag inom Utskottet uttalat den åsigt, att maximibeloppet af de uti denna paragraf omnämnda böter blifvit satt alltför högt. I allmänhet hyser jag icke stort förtroende för höga bötesbestämmelser, och erfarenheten har dessutom visat att det uti gällande strafflag antagna högsta bötesbelopp 500 kronor sällan tillämpas. Härtill kommer, att, efter mitt förmenande, de flesta förbrytelser emot denna lag sannolikt komma att härröra af ovarsamhet eller bristande insigt i lagens rätta förstånd. Jag tror för den skull att det hade varit tillräckligt om högsta bötesbeloppet hade blifvit satt till 500 kronor. Då jag emellertid icke har någon utsigt att min mening skall vinna gehör, skall jag icke framställa något yrkande, utan har jag endast velat få till protokollet antecknadt, att jag fortfarande hyser den åsigt, som jag i min reservation uttalat.

Grefve Sparre: Såsom jag ser af ett från Första Kammaren ankommet protokollsutdrag, har Första Kammaren antagit denna paragraf i öfverensstämmelse med Utskottets förslag. Skilnaden mellan detta och Kongl. Maj:ts förslag är ingen annan än den, att enligt det senare förslaget paragrafen skulle lyda: »Den, som *mot denna lag* gör sig skyldig» etc., hvaremot den enligt Utskottets förslag lyder: »Den, som gör sig skyldig» etc. Man ansåg nemligen inom Utskottet, att då i första kapitlet vore intagen en beskrifning af hvad med eftertryck skulle förstås, det vore öfverflödigt att tillägga orden: *mot denna lag*. För min del anser jag skilnaden vara temligen ligkiltig, eftersom hela första kapitlet handlar om eftertryck, och följaktligen någon tvekan om betydelsen af denna paragraf icke torde behöfva uppstå. Hade emellertid Första Kammaren bifallit Kongl. Maj:ts förslag, skulle jag icke heller hafva motsatt mig densamma, men då Utskottets förslag blifvit af nämnde Kammare antaget, synes mig det enklaste vara att denna Kammare gör densamma, och anhåller jag således om bifall till Utskottets förslag.

Herr Lundberg: Jag anhåller endast få anmärka, att den omständighet, att Första Kammaren bifallit denna paragraf oförändrad enligt Utskottets hemställan icke bör tilläggas någon egentlig betydelse, då Utskottet icke i sitt betänkande omnämmt, att dess förslag beträffande denna paragraf skilde sig från den Kongl. propositionen,

och det sålunda kan lätteligen inträffa att den af Utskottet vidtagna förändringen undfallit Första Kammarens uppmärksamhet.

För min del vidhåller jag min förut uttalade åsigt, att, då det icke kan vara meningen att med straff belägga eftertryck, såvida det icke vore stridande »mot denna lag», detta äfven bort tydligt uttalas, på sätt som skett i Kongl. Maj:ts förslag; och får jag derföre fortfarande härutinnan yrka bifall till samma förslag.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Härmed var öfverläggningen slutad. Sedan Herr Talmannen framställt propositioner enligt de gjorda yrkandena, bifölls paragrafen, sådan densamma blifvit af Utskottet föreslagen.

§ 17.

Blef jemväl bifallen.

§ 18.

Herr Axel Bergström yttrade: Herr Talman! Af ett från Första Kammaren hit ankommet protokollsutdrag har jag inhemtat att nämnda Kammare utan något förbehåll antagit Utskottets förslag till lydelse af nu föredragna §. Dervid torde dock Första Kammaren hafva förbisett, att paragrafföljden i Kongl. Maj:ts och i Utskottets förslag numera, till följd af föregående beslut, blir densamma och att således den i nu ifrågavarande paragraf gjorda hänvisning till 2:ne föregående §§ borde ändras: helst 12 § i Utskottets förslag blifvit till Utskottet återremitterad. För den händelse denna Kammare kommer att bifalla §:n torde den deri förekommande hänvisningen böra rättas till öfverensstämmelse med den paragrafföljd, som af Kammarrens förut fattade beslut blifver en följd.

Vidare yttrades ej. Enligt Herr Bergströms yrkande bifölls paragrafen med rättelse af deri förekommande hänvisning till öfverensstämmelse med den paragrafföljd, som af Kammarrens förut fattade beslut blefve en följd.

§ 19.

Bifölls.

Tredje kapitlets rubrik godkändes.

§ 20.

Angående denna paragraf afgåfvos följande yttranden af

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre De Geer: Lag-Utskottet har ur denna paragraf uteslutit det af Kongl. Maj:t föreslagna

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)

stadgande, att ifrågavarande lag skulle tillämpas äfven på utländings skrift, som utgifves af svensk förläggare. Säsom skäl härför har Utskottet anfört, att ett sådant stadgande skulle komma att medföra stora och svåra förvecklingar. Om emellertid den lagtolkningsregel godkännes, som, såvidt jag har mig bekant, blifvit antagen af alla främmande kommentatorer af detta slags lagar, den nemligen, att hvad som en gång blifvit en allmän egendom, icke sedermera kan blifva föremål för skydd, så tror jag, att betydelsen af den rätt, som genom Kongl. Maj:ts förslag skulle lemnas svensk förläggare af utländsk skrift, blefve i betydlig mån inskränkt, emedan denna rätt icke skulle få göras gällande i andra fall än då skriften *först* utgifvits i Sverige af svensk förläggare; och det lär väl högst sällan inträffa, att en utlänning låter utgifva sin skrift först i Sverige, derest han icke är här bosatt, i hvilket fall ingen väl torde vilja förneka honom rätt till ifrågavarande skydd. Detta stadgande står för öfrigt i fullkomlig öfverensstämmelse med de norska och tyska lagstiftningarne; och jag fäster mig i synnerhet vid Tyskland, der nämnda omständigheter varit tagna under särdeles noggranna och sorgfälliga öfverläggningar. Man hade sannolikt icke der infört ett sådant stadgande, om det skulle medföra så stora svårigheter, som Utskottet ansett. Jag vill äfven fästa uppmärksamheten på en annan oegentlighet som kunde uppstå, om denna lag skulle gälla endast för skrifter af svenska medborgare, nemligen i fråga om anonyma och pseudonyma skrifter. Då ingen annan än målsegare har rätt att väcka åtal för olofligt eftertryck, skulle således en anonym författare icke kunna få åtnjuta något skydd mot eftertryck, om han icke aflade sin anonymitet. Gifver man deremot skydd åt svensk förläggare af utländsk skrift, så blir förläggaren åtminstone i de flesta fall befogad att åtala eftertryck, och eftertryckaren kan då icke värja sig med den invändning, att han icke vetat att skriften vore utgifven af en svensk medborgare, emedan skriften i allt fall egde åtnjuta skydd såsom utgifven af svensk förläggare. Första Kammaren har redan bifallit denna paragraf, sådan den blifvit af Kongl. Maj:t föreslagen, och jag vågar derföre hemställa om icke äfven denna Kammar kunde finna skäl att göra detsamma.

Herr Philipsson: På sätt Kammarin hemtat af Utskottets betänkande, hafva inom Lag-Utskottet vid behandlingen af detta lagförslag i många fall olika meningar bland Utskottsledamöterna gjort sig gällande; men i fråga om lydelsen af den nu föredragna paragrafen har icke någon sådan meningsskiljaktighet försports; ingen reservation har anmälts mot Utskottets utlåtande i denna del.

Ehuru Första Kammarin redan bifallit Kongl. Maj:ts förslag i fråga om denna 20:de paragraf, vidhåller jag den öfvertygelse att, om detta Första Kammarins beslut blefve lag, det icke skulle dröja länge, innan ett sådant stadgande skulle komma att medföra stora och svåra förvecklingar. Ganska snart skulle utländska författare

och förläggare komma till insigt om de stora fördelar, de kunde draga af ett sådant stadgande som i den Kongl. propositionen finnes föreslaget. Hvad vore nemligen enklare än att den utländske författaren eller hans rättsinnehafvare med sig associerade någon svensk medborgare, som uppträdde såsom förläggare, under det att det vore den utländske författaren eller hans rättsinnehafvare, som egentligen ombesörjde utgifningen. Genom antagandet af 3:dje paragrafen sådan den lyder i Kongl. Maj:ts förslag har ju för den händelse att ett arbete samtidigt utgifves på flere olika språk skydd mot öfversättning tillförsäkrats författaren under hela hans lifstid och hans rättsinnehafvare för en tid af 50 år efter författarens död. En tysk författare eller dennes rättsinnehafvare skulle, efter erhållen känedom om att vår lag innehölle det stadgande, hvarom här är fråga, kunna genom att samtidigt med det ett arbete utgifves i Tyskland ombesörja en svensk öfversättning deraf, och dymedelst endast *derigenom*, att den svenska editionen benämndes original och utkom på den svenska kommissionärens förlag, för hela författarens lifstid och ytterligare för en tid af 50 år efter författarens död omöjliggöra utgifvandet af en annan bättre eller prisbilligare öfversättning af samma arbete och på detta sätt göra utgifvandet deraf till ett långvarigt monopol.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Jag har velat påpeka dessa förhållanden emedan jag tror att ett antagande af paragrafen skulle långt ifrån att befordra den svenska förläggareverksamheten, endast bidraga till att på den svenska allmänhetens bekostnad gynna utländska författare och förläggare. Ty förläggare kan här i Sverige hvem som helst blifva; och således står det äfven hvem som helst fritt att under sådan benämning blifva kommissionär för utländska författare och förläggare.

Hvad motsvarande paragraf i tyska lagen vidkommer, så är den verkligen icke heller af så omfattande innehåll som denna paragraf. Der stadgas nemligen, att om utländske författares verk utgifvas af förläggare, som hafva sin handelsrätt inom Nordtyska förbundets område, så stå dessa verk under den gällande lagens skydd. Men det betyder något helt annat, detta uttryck, att en författares verk »står under lagens skydd», än att, såsom i nu förevarande paragraf säges, lagen skall hafva full tillämpning på dessa utländske författares arbeten, såsom vore de inhemska författares. Visserligen förekommer ett dylikt stadgande i den norska lagen; men jag ber att få erinra, att denna norska lag icke varit länge tillämpad. Om jag deremot får fästa uppmärksamheten på det lagförslag, som den ryska regeringen i år framlagt inför Finlands ständer, så heter det i förslagets 36:te paragraf:

»Bestämningarna i denna förordning gälla:

1:o) finsk författares och konstnärs arbete, vare sig att det framträdt inom eller utom Finland, och

2:o) arbete af utländsk konstnär, som uppehåller sig i Finland och sina arbeten här utgifver.

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)

Dock kunna stadgandena i denna förordning delvis eller i deras helhet, under vilkor af ömsesidighet, af Kejsaren och Storfursten förklaras tillämpliga jemväl på alster af författare och konstnärer i andra stater, med hvilka fördrag i sådant ämne afslutas».

Denna finska lag, som jemväl afser konstverk, har icke velat sätta finsk förläggare i paritet med finsk författare och den har dermed uteslutande velat egna ett skydd åt den ideela verksamhet som författaren utöfvar.

Jag yrkar på nu anförda skäl bifall till Utskottets förslag och jag tror att ett godkännande af den bestämmelse, som Kongl. Maj:t föreslagit skulle leda till förvecklingar, om hvilka man nu icke kan göra sig någon föreställning. Skulle emellertid Kammararen biträda det beslut, som Första Kammararen redan fattat, så har jag åtminstone nu fått tillfälle att till protokollet uttala de motiv, på grund af hvilka jag för min del icke ansett mig kunna deltaga uti ett sådant beslut.

Herr Rydin: De anmärkningar, som blifvit gjorda mot den nu föredragna paragrafen, kunna visserligen hafva mycket skäl för sig; men jag ber att få fästa uppmärksamheten på att inom vår svenska tryckfrihetsförordning har alltid gällt såsom en grundsats, att den, som utgifvit utländsk mans arbeten, enligt 1 § 7 mom. af samma förordning haft samma rättigheter, pligter och ansvarighet som författare. Således har alltid den, som utgifvit utländsk mans arbeten i Sverige åtnjutit skydd emot eftertryck, åtminstone så länge detta lagstadgande qvarstod i tryckfrihetsförordningen. Nu har Kongl. Maj:t låtit i detta lagförslag inflyta en bestämmelse, hvarigenom denna en utgifvares rättighet bibehålles oförändrad såsom tillforene; och då kan jag för min del icke anse det vara välbetänkt, att ur lagförslaget borttaga en sådan bestämmelse och derigenom beröfva utgifvaren af utländsk mans arbete det skydd mot eftertryck som han förut städse varit af lagen tillförsäkrad. Jag hemställer derfore om det icke vore skäl äfven för Andra Kammararen att, liksom Första Kammararen, antaga Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Philipsson: Hvad som var stadgadt i tryckfrihetsförordningens § 1 mom. 9, och hvad som fortfarande är stadgadt i Kongl. Förordningen den 20 Mars 1876 rörande utgifvandet här i Sverige af utländsk mans arbete, gälde och gäller allenast öfversättning af utländskt arbete. Det stadgas nemligen ansvar såsom för eftertryck för den, som trycker eller eftertrycker den öfversättning af utländsk skrift, som annan man utarbetat eller låter sin öfversättning för annans anses; dock får öfversättarens eganderätt till sitt arbete icke förhindra någon att en annan öfversättning af samma skrift utgifva. Här åter skulle ett helt annat förhållande uppstå, ity att en utländsk författare, som icke enligt lagen, förrän efter afslutad konvention, kommer i åtnjutande af något författareskydd,

skulle genom öfverlåtelse å en svensk förläggare erhålla ett sådant skydd, och detta icke blott för sitt på ett främmande språk utgifna originalarbete, utan jemväl, i händelse detsamma *samtidigt* på svenska språket utgifves, för denna edition, ehuru den i sjelfva verket vore en öfversättning. »Den, hvilken utgifver utländsk mans arbete», heter det visserligen i 1 § 7 mom. Tryckfrihetsförordningen, »eller öfversättning deraf eller inländsk mans, som sitt namn ej angifvit, ege enahanda rättigheter, pligter och ansvarighet som författare i alla de fall, der ej i denna lag annorlunda stadgad är»; men mig veterligen har aldrig detta stadgande tolkats på det sätt, att utgifvandet af en utländsk författares arbete på originalspråket skulle för den *förste* utgifvaren medföra ett privilegium eller utesluta andra från att jemväl utgifva samma arbete; och huru det förhåller sig med öfversättningar har jag nyss visat. Då för många år sedan Schillers och Goethes jemte flere andra tyska författares arbeten utgafvos i Upsala på tyska språket, så förestälde sig helt säkert icke förläggaren att han derigenom förvärfvat ett monopol på utgifvandet af dessa verk.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Herr Rydin: Mot hvad den siste talaren nämnde vill jag blott erinra, att i 1 § 7 mom. Tryckfrihetsförordningen stadgas, att den som utgifver utländsk mans arbete eger samma rättigheter, pligter och ansvar som författare. Och i mom. 9 af samma § heter det vidare, att hvarje skrift vare författarens lagliga egendom. Således är utgifvare af utländsk mans arbete laglig egare deraf. Nu heter det vidare i samma moment: »Lag samma vare, om någon trycker eller eftertrycker den öfversättning af utländsk skrift, som annan man utarbetat, eller låter sin öfversättning för annan anses; men ej må öfversättarens eganderätt till sitt arbete förhindra någon att en annan öfversättning af samma skrift utgifva.» Således instämmer jag till fullo i hans åsigt, att man icke har rättighet att från trycket utgifva en öfversättning som annan person gjort, emedan sådant icke vore att anse annorledes än som eftertryck. Men det finnes icke något som hindrar mig att från trycket utgifva en annan öfversättning deraf. På samma sätt förhåller det sig med förläggare af utländsk mans arbete. Han har visserligen rättighet att utgifva den förlagda skriften; men det finnes ingenting som hindrar en annan från att efter en annan upplaga af den utländske författarens skrift utgifva densamma. I detta hänseende finnes således intet skydd. Jag tror det vore i sin ordning, att så väl svensk författare som äfven svensk förläggare blefve uti lagstiftningen tillförsäkrade skydd emot eftertryck.

Herr Philipsson: Jag anhåller, med anledning af den siste talarens anförande, att än en gång få erinra, att, i händelse den nu föredragna paragrafen antoges, enligt dess i Kongl. Maj:ts proposition föreslagna lydelse, så skulle, om en utländsk författare låter

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

genom en svensk förläggare här i landet utgifva sina arbeten eller samtidigt med dem utkommande översättningar deraf, det väl icke blifva tillåtet för någon annan att här i landet begagna sig af samma utgifningsrätt, förrän stadgad skyddstid tilländalupit, det vill säga sedan femtio år förflutit efter författarens död. Jag anhåller fortfarande om bifall till Utskottets förslag.

Herr Herslow: Jag ber att få instämma med Herr Philipsson. Detta är den enda punkt i Kongl. Maj:ts förslag, i hvilken, efter mitt förmenande, Utskottet lyckats åstadkomma en verklig förbättring. Sedan Kammaren underkänt 4 paragrafen i Utskottets förslag och derigenom tillkännagifvit sig icke vilja åt utländska medborgare lemnas den obetydliga rätt som der var ifrågasatt, så skulle det vara i högsta grad inkonseqvent, om Kammaren genom antagande af den nu föredragna paragrafen skulle bevilja dem en så ofantligt mycket större rätt. Då dessutom hela denna lag är afsedd att bereda skydd åt författareverksamheten, att främja den andliga eganderätten, så har man det oaktadt här inblandat en annan eganderätt, nemligen den rent finansiella, som förläggarens rätt i förläggarens hand innebär.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Axel Bergström: Herr Talman! Utan tvifvel kommer denna öfverläggning att framdeles begagnas såsom material så väl vid den vetenskapliga bearbetningen af denna lagstiftning som äfven vid lagtillämpningen. Det torde derföre vara rätt angeläget, att man uttalar sig i så vidsträckt mån som möjligt rörande rätta förståndet af denna lag. Jag vill icke inlåta mig på den del af frågan, som hitintills blifvit behandlad, emedan jag icke är nog herre deröfver. De som talat för bifall till Utskottets förslag hafva anfört goda skäl derför; och å andra sidan har man hemtat stöd från Tysklands och Norges exempel, i hvilka länders lagstiftningar ett stadgande sådant som det i Kongl. Maj:ts proposition föreslagna blifvit infördt.

Jag vill således nu fästa uppmärksamheten på ett annat förhållande, nemligen att då både i Lag-Utskottets betänkande och i Kongl. Maj:ts proposition talas om, att denna lag skall tillämpas »på skrift af svensk medborgare», så bör detta uttryck »svensk medborgare» här ej tagas i den inskränkta tekniska mening, att dermed förstått endast dem, som innehafva svensk medborgarerätt. Tager man ordet i denna inskränkta mening, så skulle en skrift af utlänning, som vistats årtal här i Sverige, som bygger och bor här, icke vinna något skydd af svensk lag. Det tror jag för min del icke kunna vara meningen, utan fast hellre tror jag att utländingar, hvilka bygga och bo i Sverige, hafva med afseende på sina skrifter samma skydd, som om de vore svenske medborgare. Den bekante engelsmannen *Lloyd* lefde i Sverige i många år men upp-

hörde det oaktadt aldrig att vara engelsk medborgare. De skrifter, som af honom utgifvits, måste anses berättigade till samma skydd, som hvilken svensk medborgares som helst.

Jag har med anledning af denna min åsigt icke något yrkande att framställa; men jag har velat hafva min uppfattning i ämnet till protokollet uttalad för det syftemål, som i början af mitt anförande af mig antyddes.

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, gaf Herr Talmannen propositioner i öfverensstämmelse med de gjorda yrkandena; och biföll Kammaren Utskottets förslag oförändradt.

§ 21.

Bifölls.

§ 22.

Efter uppläsning deraf anförde:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre De Geer; Angående denna paragraf har jag ingen annan framställning att göra, än att de i densamma citerade paragrafernas nummer måtte blifva rättad i öfverensstämmelse med de förändringar i Kongl. Maj:ts förslag, som af Kammaren blifvit beslutade.

Herr Linder: Jag skall bedja att till belysning i och för tillämpningen af innehållet utaf denna nu föredragna 22 paragraf få hänföra mig till föreskriften i 8 paragrafen, att nemligen författarerätt skall vara gällande under författarens lifstid och femtio år efter hans död. Den förändring, som Utskottet tillåtit sig göra i sist nämnda paragraf af Kongl. Maj:ts förslag, har motiverats deraf, att om det af Kongl. Maj:t der föreslagna stadgande skulle tolkas strängt efter ordalydelsen, så blefve deraf en följd, att författarerätten kunde upphöra med författarens död, i fall han inträffade midt under loppet af ett år, och åter taga sin början det år som inträffade näst efter det, hvarunder han afidit. Till förekommande af en sådan tolkning har Utskottet företagit dels en förändring bland annat i 8 paragrafen, dels ett tillägg af den nu föredragna paragrafen. Men det förefaller mig, som om Utskottet icke fullt lyckats undanrödja de betänkligheter, hvilka Utskottet sjelf uppställt emot den gamla bestämmelsen. Det heter nemligen i 22 paragrafen: Vid tillämpning af de i 4, 6, 8, 9, 10, 14 och 15 paragraferna gifna tidsbestämmelser inberäknas icke det kalenderår, under hvars lopp det förhållande inträffat, med afseende hvarå bestämmelsen meddelats.

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)

Nu är just i 8 paragrafen en tidsbestämmelse gifven genom stadgandet att författarerätten skall gälla under femtio år efter hans död. Men det finnes också i paragraf 22 en bestämmelse, att beräkningen af denna tid icke skall taga sin begynnelse förrän året näst efter det, hvarunder han afidit. Vid tillämpningen af tidsbestämmelsen i den 8 paragrafen inberäknas således icke det kalenderår, under hvars lopp det förhållande inträffat, med afseende hvarpå bestämmelsen meddelats. Det faktum, som presumeras i den 8 paragrafen, är dödsfallet. Antagom nu, att detta inträffat den 1 Mars 1877. Då nu den 22 paragrafen föreskrifver att vid tillämpningen af ifrågavarande tidsbestämmelse icke får inberäknas det kalenderår, under hvars lopp det presumerade förhållandet inträffat, så blefve, om Utskottets förslag oförändradt antoges, följden den, att författarerätten komme att upphöra under tiden från den 1 Mars till årets slut. Då sålunda det syfte, som Utskottet med den tillagda 22 paragrafen sökt vinna, uppenbarligen icke uppnåtts, så torde det blifva nödvändigt, att den förevarande paragrafen kommer under Utskottets förnyade behandling. Jag yrkar derföre att densamma måtte till Utskottet återremitteras.

Grefve Sparre: Jag tror, att den siste talaren gjorde sig skyldig till ett misstag vid den tolkning af nu förevarande paragraf, som han här företog sig att göra. I 22 paragrafen står nemligen: »vid tillämpningen af de i 4, 6, 8, 9, 10, 14 och 15 paragraferna gifna tidsbestämmelser inberäknas icke det kalenderår, under hvars lopp det förhållande inträffat, med afseende hvarå bestämmelsen meddelats»; enligt 8 paragrafen skall författarerätt vara »gällande under författarens lifstid och 50 år efter hans död». Detta är ju en tidsbestämmelse. Är det då icke fullkomligt riktigt att säga, att uti dessa 50 år inberäknas icke det år, under hvilket han dör? Jag tror således, att anmärkningen är obefogad. Men då i alla fall en förändring skall ega rum med afseende på paragrafens lydelse, och då Första Kammaren redan återremitterat paragrafen, så skall jag för min del icke motsätta mig dem, som här yrkat återremiss.

Vidare anfördes ej. Paragrafen blef till Utskottet återförvisad.

§§ 23 och 24.

Biföllös.

Rörande § 25 yttrade:

Herr Philipsson. Jag tillåter mig att åberopa min vid detta utlåtande fogade reservation mot i fråga varande paragraf. Jag an-

ser Kongl. Maj:ts förslag till redaktion af paragrafen hafva företräde framför Utskottets förslag. Allra minst kan jag godkänna Utskottets åtgärd att ur Kongl. Maj:ts förslag utesluta bestämmelsen derom, att den nya lagen *icke* skall ega tillämpning å dramatiskt eller musikaliskt-dramatiskt arbete, som blifvit offentligen uppfördt innan förordningen den 20 Juli 1855 trädde i kraft; ty deraf skulle följderna blifva, att ännu lefvande författare, hvilkas arbeten fått fritt uppföras enligt 1855 års förordning, skulle få skydd enligt den ifrågasatta förordningen, hvilket omöjligt kan vara rätt.

Jag ber emellertid att få erinra derom, att Första Kammaren återremitterat denna paragraf till Utskottet, och anhåller följaktligen, att Kammaren ville fatta enahanda beslut.

Herr Gumælius: Herr Talman! Den föregående talaren yrkade återremiss i syfte att vinna bifall till sin reservation, enligt hvilken paragrafen skulle godkännas, sådan den blifvit af Kongl. Maj:t föreslagen. Jag ber dock att få motsätta mig att, om denna begäran om återremiss af Kammaren bifalles, detta måtte få anses innebära ett godkännande i hufvudsak af Kongl. Maj:ts förslag i denna sak. Kongl. Maj:t har föreslagit, att denna lag skall tillämpas på redan offentliggjorda arbeten; och det är nu i lag beslutadt af denna Kammare och förut likaledes af Första Kammaren, att der icke uttryckligt medgifvande är af författaren lemnadt, skall en upplaga icke vara större än 1,000 exemplar. Nu finnes utan tvifvel en mängd förlagsaftal, i hvilka stadgats att »*förlagsrätten*» mot betalning af författaren blifvit till förläggaren öfverlåten, men i hvilka det icke är uttryckligen stadgadt huru stor den upplaga, som skall utgifvas, må vara. Jag kan derföre icke inse annat, än att, om den bestämmelse, som Kongl. Maj:t i förenämnda hänseende föreslagit, skulle blifva lag, så skulle ock derigenom komma att utan godtgörelse öfverflyttas från åtskilliga förläggare en del af deras väl och rättmätigt förvärfvade egendom till författare eller deras rättsinnehafvare. Man skulle således taga från den, som köpt, och lägga till den, som sålt. I allmänhet torde det icke vara nyttigt och lämpligt att skriva lagar med retroaktiv verkan. Jag kan sålunda icke förstå, hvarför man här skulle stifta en lag, hvilken komme att vid många tillfällen högst betydligt ingripa uti och förfördela den enskildes rätt.

Jag vill icke motsätta mig en återremiss af paragrafen, i synnerhet som Utskottet kunde behöfva ännu en gång genomse redaktionen. Men då jag sålunda för min del biträder yrkandet om återremiss, ber jag att få bestämdt tillkännagifva, att jag dock i sak mera lutar åt Utskottets än Kongl. Maj:ts förslag. De ordalag, som jag anser behöfva ändras, äro dessa: »dock må denna lag ej verka inskränkning i den rätt, *författare eller hans rättsinnehafvare*, innan densamma trädte i kraft, i enlighet med äldre lag förvärfvate. Hela lagen synes nemligen, såsom en talare vid behandlingen af en

Angående förslag till lag om eganderätt till skrift.
(Forts.)

Angående för-
slag till lag om
eganderätt till
skrift.
(Forts.)

annan paragraf redan anmärkt, vara rigtad *mot* förläggaren och egentligen afse endast den ena sidans, författarnes, fördel. Vid sådant förhållande kunde det möjligen vara anledning att tolka ordet författares »rättsinnehafvare» med hans släktlingar. Det finnes nemligen med hänsyn till denna lag två slag af rättsinnehafvare. Det ena slaget innefattar dem, som köpt författarens rätt, förläggarna, det andra åter de, som ärft blifvande rättsanspråk, sedan förläggaren under aftalade villkor begagnat förlagsrätten. Med hänsyn till lagförslaget hela syftning och innehåll kunde man hafva anledning antaga, att med ordet »rättsinnehafvare» här kan afses snarare författarens arfvingar än förläggaren. Jag kan dock knappast tro, att detta varit Utskottets mening. Men afser Utskottet i förevarande fall med detta uttryck förläggaren, så kunde detta också kanske något tydligare uttryckas.

Herr Hedin: Det gläder mig att höra, det paragrafens återremitterande tyckes hafva sympatier inom Kammaren. Jag vill dock hoppas, att återremissen sker i den af den siste talaren angifna rigtning och ej i syfte, att Kongl. Maj:ts förslag i denna del restitueras. Detta sist nämnda förslag ingriper nemligen så starkt i den enskildes väl förvärfvade rätt, att bestämmelsen väckt allmän förundran och föranledt mångfaldiga försök till olika tolkningar, för att se, om den icke kunde innehålla något annat, än hvad ordalagen tydligen angifva. Å andra sidan tror jag icke heller, att Lag-Utskottet funnit rätta vägen, emedan den af Utskottet föreslagna bestämmelsen skulle för evigheters evighet lägga i en förläggares hand rätten till utgifvandet af skrifter, som han kanske en gång för en spottstyfver inköpt. Möjligen kunde man finna en medelväg genom att stadga en viss preskriptionstid.

Jag förenar mig emellertid i yrkandet om återremiss.

Härmed var öfverläggningen slutad. Enligt det derunder gjorda yrkandet, beslöt Kammaren återförvisa förevarande paragraf till Utskottet.

Fjerde kapitlets rubrik äfvensom *lagförslagets rubrik* blefvo slutligen, hvar efter annan, godkända.

Den af Utskottet i *punkten 1* gjorda hemställan, med hvilken Utskottet inledt sitt nu af Kammaren genomgångna lagförslag, återförvisades i anledning af Kammararens beträffande lagförslaget fattade beslut.

Punkten 2.

Bifölls.

§ 2.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets utlåtande N:o 21, i anledning af väckt motion om införande i Rättegångsbalken af ett stadgande angående fataliers bevarande.

§ 3.

Skedde föredragning af Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Uttskotts utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 24), i fråga om underdånig skrifvelse rörande förändring af stadgandena i fråga om förvaring, transport och försäljning af fotogén. *Om ändring i stadgandena angående förvaring m. m. af fotogén.*

Herr A. W. Uhr hade i sin motion, N:o 54, föreslagit: »att Riksdagen måtte ingå med skrifvelse till regeringen, att förordningarne angående förvaring, transport och försäljning af fotogén måtte undergå en sådan förändring, att derigenom icke denna allmänt behöfliga varas pris onödigtvis förhöjes».

Beträffande nämnda motion var af Utskottet den hemställan gjord:

att motionen icke måtte till någon åtgärd föranleda.

Efter uppläsning af Utskottets hemställan, lemnades ordet på begäran till motionären

Herr Uhr, som anförde: Det här tyckes gå något för hastigt. Visserligen kan det vara tid att tänka på att komma härifrån; men jag kan icke låta Utskottets utlåtande passera alldeles oanmärkt. Utskottet har haft så svaga skäl för att afslå min motion, att jag icke kan låta den i tysthet begrafvas.

Utskottet säger, att det varit andra omständigheter än förordningen den 26 November 1875, angående förvarande, försändning och försäljande af fotogén, som fördyrat varan, och att nämnda författningar ännu varit så kort tid gällande, att man icke kunnat göra sig reda för, om icke andra omständigheter gjort någonting till saken. Det skälet, att förordningen varit så kort tid gällande, är för mig dock icke något skäl. Det tyckes mig tvärtom vara skäl, att när en förordning utkommit, som icke leder till det åsyftade målet, och som icke är behöflig, söka få densamma så fort som möjligt helt och hållet annullerad.

Utskottet erkänner vidare, att fotogéner skulle kunna säljas billigare än nu, men tillägger, att varans dyrhet i början af innevarande år blott berodde på svårigheten att hålla den i tillräcklig mängd tillgänglig för allmänheten, Men huru skulle varan väl kunna

*Om ändring i
stadgandena
angående för-
varing m. m.
af fotogén.*

(Forts.)

i säljas för bättre pris, om den icke, såsom Utskottet säger, hålles allmänheten lättare än nu till handa genom att, på sätt jag föreslagit, upphäfva eller mildra de nu gällande författningarnes stränga föreskrifter. Det enda af Utskottet för afslag anförda skäl, som jag till någon del kan gilla, är, att jag i min motion endast talat om fotogén, men icke om de andra som eldfarliga nu ansedda oljor, som stå i samma kategori med fotogéner, enär de likasom fotogéner icke fatta eld förr än vid + 40 grader Celsius.

Jag hade först ämnat att inkomma med en ny motion, om utsträckning af den förändring jag yrkat i lagstiftningen om fotogén till samtliga andra klassens oljor. Hade Utskottet haft motionsrätt, så hade Utskottet väl också sjelf derom väckt förslag. Jag har emellertid nu bestämt mig för att vänta dermed, så att jag måtte under diskussionen få höra, om det vore skäl till inkomma med en dylik motion, eller om Kammaren sjelf nu skulle vilja besluta en sådan utsträckning. För detta ändamål hade jag velat hemställa, att Riksdagen måtte ingå till Kongl. Maj:t med en underdånig anhållan, att förordningarne af den 26 November 1875 icke måtte tillämpas på andra klassens oljor, eller som antändas först vid + 40 grader Celsius, eller, om detta icke kunde tillåtas, åtminstone så stor lättnad i författningens nu gällande föreskrifter måtte medgifvas, som utan fara kan ega rum. Då jag olyckligtvis underlätit att i motionen tala om alla oljor, som höra till andra klassen, utan endast omnämnt en af dem, nemligen den som begagnas i fotogénlampor, skall jag emellertid för närvarande vänta med att föra talan om annat än fotogén, tills jag fått höra, hvad Andra Kammarrens ledamöter kunna i frågan hafva att säga.

Herr Clairfelt: Jag tror att hvad Utskottet i motiveringen yttrat kan ganska väl försvaras. Motionären har såsom bifall till sitt förslag synnerligast framhållit, att Kongl. förordningen den 26 November 1875, angående eldfarliga oljor, skulle hafva vållat fördyrandet af fotogéner. Jag tror dock att, såsom Utskottet anført, orsaken till det förhöjda priset varit ett annat än denna förordning. Prisförhöjning har härflutit från åtgärder, som vidtogos af den s. k. petroleumringen i Amerika, hvilken genom att hålla på varan och icke utsläppa den i marknaden för en kort tid otroligt uppjagade priset. Det har likväl visat sig, att, sedan detta försök att uppehålla de höga prisen misslyckats, priset å fotogén under de senare månaderna betydligt nedgått.

I öfrigt har Utskottet stödt sitt utlåtande hufvudsakligen på den omständigheten, att den under år 1875 utfärdade, i ämnet gällande författningen, hvilken först den 1 Juli 1876 trädde i kraft, sålunda ännu icke ett år tillämpats. Utskottet har ansett, att man borde vinna mera erfarenhet i fråga om en författnings verkningar, innan man började lappa på den. För min del tror jag ock, att flere röster böra hafva höjt sig inom landet för en förändring i samma

syfte som motionärens förslag, innan man beslutar sig för att ingå till regeringen med någon begäran om ändring i denna så nyligen utfärdade författning.

Om ändring i stadgandena angående förvaring m. m. af fotogén.
(Forts.)

Fotogén är visserligen, om den är riktigt renad, icke antändbar förrän den uppnått en värmegrad af + 40 grader Celsius. Men fotogén är icke ett själfständigt ämne, utan ett kemiskt preparat, som har en större eller mindre tillsats af gasolja, som lätt exploderar: och hvem svarar oss således för, att den fotogén, som införes hit och bringas i marknaden utan tillräcklig kontroll, icke är en ganska eldfarlig vätska. Olyckor hafva också redan försports inom landet i följd af ovarsamt handterande af denna vätska. I följd af dessa omständigheter har Utskottet för sin del trott, att, först efter någon tids erfarenhet af gällande författnings verkningar, det möjligen kunde uppstå skäl att vidtaga några modifikationer i författningens föreskrifter rörande alla de oljor, som äro till andra klassen hänfödda, men att det icke kunde vara lämpligt att nu företaga någon ändring deri, åtminstone icke i fråga om blott *en* af i fråga varande oljor.

Hvad slutligen beträffar motionärens nu framställda yrkande, så anser jag, att det samma — och jag tror att Kammaren härom tänker lika med mig — nu icke kan komma under pröfning, då det har en vida större utsträckning än det i motionen afgifna förslaget.

På dessa i korthet anförda skäl vågar jag yrka bifall till Utskottets förslag.

Häruti förenade sig Herr *Anders Ohlson*.

Herr Torpadie: Jag får bekänna; att jag tyvärr icke kan dela Utskottets uppfattning derom, att nu i fråga varande författning icke skulle hafva väckt något missnöje inom landet. Jag tror tvärt om, att öfver hela landet klagan försports deröfver, att de i författningen lemnade föreskrifterna äro allt för stränga.

Jag skall bedja att få erinra Herrarne om, huruledes föreskrifterna i de i ämnet förut gällande författningarne af åren 1862 och 1870, angående förvarande af eldfarliga oljor, varit jemförelsevis ganska lindriga, och att en högst betydlig förändring härutinnan inträdt genom nu gällande författning. Enligt densamma skola de magasin, i hvilka större upplag af eldfarliga oljor skola förvaras, vara icke blott eldfasta, utan äfven så inrättade, att i midten af dem finnes en brunn eller fördjupning så stor, att den kan rymma hela den kvantitet olja, som i magasinet får förvaras, och $\frac{1}{4}$ derutöfver. Läger man nu härtill alla andra detaljbestämmelser i författningen, så vågar jag tryggt påstå, att alla dessa föreskrifter om dyrbara magasins uppförande med mera i icke ringa grad fördyra varan. Ty hvem, tro Herrarne, får betala dessa magasin, om icke konsumenterne. Det är visst sant, att motionären i sitt för-

Om ändring i
stadgandena
angående för-
varing m. m.
af fotogén.
Forts.

slag talat endast om fotogén. Men jag tror också att detta kan vara nog, ty hvad angår de eldfarliga oljor, som hänföras till första klassen, så är deras eldfarlighet verkligen så stor, att den ökade försigtighet vid deras handterande, som påbjudits genom 1875 års författning, är ganska väl behöflig.

Vidare har Utskottet sagt, att man icke bör hos Kongl. Maj:t begära ändring i en så nyss utkommen författning som den nu ifrågavarande. Men äfven i detta fall har jag en mot Utskottet alldeles motsatt åsigt. Mig synes nemligen vara rätt, att, då en författning utkommit, som genast befinnes vara på ett eller annat sätt olämplig, man genast säger till att den är svår att tillämpa, och att man derföre önskar något annat; ty dröjer man längre med att föreslå förändring deri, kan man efter mitt förmenande med skäl mötas med den erinran, att har författningen så länge kunnat tillämpas, så är den väl icke så farlig.

Jag kan likväl icke förena mig om det af motionären nu framställda yrkandet, emedan det går längre än hvad han sjelf i sin motion begärt; utan vill jag för min del inskränka mig till att yrka bifall till motionen. Jag skulle helst önskat en återremiss; men då riksdagen är så långt framskriden, afstår jag derifrån.

Herrar *Svensén, Aug. Börjesson, Per Nilsson* i Kulhult och *Håkansson* instämde med Herr *Torpadie*.

Herr Nils Pettersson: Jag delar helt och hållet den föregående talarens åsigt i frågan och förundrar mig nästan deröfver, att Utskottet kunnat påstå, det några olägenheter eller någon allmänne klagan inom landet icke försports öfver verkningarne af den nu i ämnet gällande författningen. Jag tror icke, att det finnes någon ort, der denna vara begagnats, der icke också erfarits olägenheter deraf, och en allmän och berättigad klagan deröfver försports. Lika med den föregående talaren tror jag det således vara bäst, att vi genast vidtaga åtgärder för vinnande af ändring i författaingens stränga föreskrifter.

Det är så mycket mer angeläget att detta sker nu, som man i handeln ännu icke hunnit sätta sig fullt in i den nya rigtningen, och lagen ännu icke hunnit åstadkomma så stora olägenheter, som med säkerhet äro att förvänta. Med all aktning för de ärade män, som bidragit till Utskottets hemställan, tror jag således att de praktiska resultatn af denna lag äro sådana, att man vid närmare aktgifvande på dem skall inse lämpligheten af att bifalla motionärens förslag. Om så sker, tror jag äfven det vore möjligt att Första Kammaren, efter tagen kännedom om ärendet och noggrann pröfning af detsamma, skulle kunna förmås att instämma i Andra Kammarens beslut, hvarigenom ändring kunde ävägbringas i ett missförhållande, som väckt så allmän klagan som den angående den nu gällande lagstiftningen om förvaring, transport och försäljning af fotogén. Jag tillstyrker bifall till motionen.

Herr Clairfelt: Mot den erfarenhet, som har uttalats från en talare på kalmarbänken, och mot de klagomål öfver nu ifrågakörande lagstiftning, som från hans hemort lära hafva försports, vågar jag sätta erfarenheten från min ort, hvarest jag icke förnummit några dylika klagomål. De stora omkostnader, hvilka enligt samme representants förmenande tillskyndas handlande för upplag af fotogén, äro verkligen icke så betydliga, som han synes taga för gifvet. För de stora upplag af fotogén, som äro afsedda att försäljas i städerna, anvisas nemligen till förvaringsrum någon plats utom stadens bebyggda del, och det af nämnde talare omförmälda förvaringsrum utgöres vanligen af en fördjupning eller håla i jorden, som göres tjeulig till det afsedda ändamålet på det sätt, att aflopp för möjligen från kärlden utriinnande fotogén icke finnes. På landet åter hafva handlandena vanligen icke större quantum af denna vara inne, än att det utan olägenhet kan förvaras inne i huset. Jag tror följaktligen icke att de stadganden, som i författningen finnas föreskrifna i afseende å förvaring af fotogén, äro af beskaffenhet att kunna utöfva något inflytande på bestämmande af varans pris.

Jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets förslag.

Herr Uhr: Sedan jag nu hört att åtskilliga talare instämt i syftet af min motion, så får jag, på samma gång jag upprepar hvad jag nyss nämnde, nemligen att jag, derest möjligen min motion skulle afslås på den grund, att jag i densamma icke gått tillräckligt långt, skulle komma in med en ny motion af vidsträcktare omfattning än den nu föreliggande, dock nu förklara, att jag afstår från denna afsigt och i stället inskränker mig till att yrka bifall till min förevarande motion. Detta gör jag, emedan jag är öfvertygad om att regeringen, derest de åsigter jag i denna motion uttalar, gillas af Riksdagen, icke lärer underlåta att utsträcka den begärda lagförändringen så långt, som jag med mitt förra yrkande afsåg.

Det finnes egentligen icke något annat sätt att bringa fotogén till antändning än att upphetta den till + 40 grader Celsius, vid hvilken temperatur den afgifver en antändbar gas eller ånga. Men innan fotogén uppnått denna värmegrad, kan den utan fara för eldolycka förvaras hvar som helst. I den lag angående förvaring, transport och försäljning af eldfarliga oljor, som för närvarande är gällande, äro bestämmelserna om huru förhållas bör med mera eldfarliga oljor, eller dem af första klassen, tydliga och klara, och uti dessa bestämmelser har jag i min motion icke ifrågasatt någon förändring. I denna Kongl. förordning stadgas, bland annat, att, der sådana oljor skola transporteras på jernväg, skola de förvaras i korgar eller kärler, som utanpå skola utmärkas med ordet *eldfarligt*, hvarjemte stadgas böter, ända till 500 kronor, jemte varans förlust för den som förtiger varans beskaffenhet eller derå lemna orätt uppgift. Vid sådant förhållande är det naturligt, att hvar och en, som icke vill utsätta sig för att ådömas detta straff, bör vara

Om ändring i stadgandena angående förvaring m. m. af fotogén.
Forts.

Om ändring i
stadgandena
angående för-
varing m. m.
af fotogén.
Forts.

mån om att icke transportera sådana varor utan att på kärlet angifva dess innehåll. Härtill kommer äfven att de kontrollörer, som skola göra åtal i dylika mål, hafva så stor andel i deraf inflytande böter, att de i sitt eget intresse icke lära underlåta att fullgöra sin skyldighet. Då gasolja, rå petroleum m. fl. dylika ämnen afsändas på jernväg, skall utanpå förvaringskärlet tecknas orden »mycket eldfarligt».

Om således kärlet icke innehåller fotogén, så förefinnes ju ingen fara i afseende på antändlighet; och innehåller det åter fotogén utan att likväl vara behörigen märkt, så kan väl fara vara för handen, ehuru en dylik underlåtenhet väl hör och kommer att höra till de sällsynta undantagsfallen i följd af den stränga ansvars- följd, som för närvarande är stadgad för en dylik underlåtenhet.

Jag yrkar bifall till min motion.

Herr Hjelm: Att det icke endast är i kalmartrakten, som missbelåtenhet råder mot den nya författningen angående eldfarliga oljor, utan äfven i en ort långt derifrån, kan jag vitsorda. Min öfvertygelse är derföre, att författningen icke kommer att länge bestå sådan den är. Den är sådan, att den kan icke göra det och att man således ju förr dess hellre bör ändra den till det rimliga och tillbörliga. För att icke förlänga diskussionen, och då nu här icke resultat kan vinnas, inskränker jag mig till att instämma i Herr Uhrs yrkande om bifall till hans motion eller, om så anses bättre, om återremiss.

Herr Sahlström: Utskottet skulle gerna hafva velat tillmötesgå motionärens önskningsar, men fann detta vara omöjligt under den form, hans förslag blifvit framställt. Inom Utskottet har motionären sjelf icke heller kunnat förneka, huru ringa utsigt det vore för handen, att motionen under sin nu varande form skulle vinna framgång. Hade motionären sträckt sitt förslag om upphäfvande af nu gällande föreskrifter om de försigtighetsmått, som skola iakttagas i afseende på fotogén, till öfriga andra klassens eldfarliga oljor, skulle jag för min del icke hafva motsatt mig det samma. Men då motionen endast omfattar fotogén, och dertill kommer, att erfarenheten vitsordat, det vissa fotogénprof varit särdeles eldfarliga, d. v. s. icke så rena från gas, att de icke vid mycket lägre temperatur än + 40 graden kunnat antändas, har Utskottet icke kunnat komma till annat resultat än det gjort. Jag yrkar för den skull bifall till utlåtandet.

Herr Gustaf Jonsson: Att den nya förordningen, hvarom här är fråga, verkligen är förenad med större olägenheter, än Utskottets ordförande vill erkänna, är fullkomligt säkert. Ett bevis härpå, hemtadt från min egen ort, ber jag att få framlägga. Sistlidna är ankom till Oskarshamm ett större parti fotogén, men den handlande,

som införskrifvit detsamma, förbjöds af allmänna åklagaren, en ung t. f. länsman, att lossa lasten. Som han dock icke ansåg sig kunna betala dryga liggdagskostnader för fartyget, lossade han trots åklagarens förbud lasten och tog den upp i sina magasin eller icke godkända förvaringsrum. Åklagaren gjorde beslag på varan och förklarade densamma förbruten. Vid fråga härefter, hvarest fotogénpartiet skulle förvaras, vägrade köpmannen att längre inrymma det i sina magasin. Följden blef, att länsmännen nödgades låta uppföra ett särskildt dyrbart förvaringsrum därför. Rättegång om saken uppstod och pågår ännu, men hvem som än må förlora eller vinna den, så blir det alltid förlust för åklagaren. Vinner han nemligen rättegången, så är han dock underkastad en ej ringa ekonomisk förlust, emedan priset å fotogén sedan den tiden, då beslaget gjordes, betydligt nedgått; vinner åter köpmannen, så blir förlusten för åklagaren ändå större. Nu är författningen i fråga så otydlig, att framstående jurister, hvilka jag hört resonnera i saken, förklarat sig icke kunna tyda den på annat sätt, än, att om åklagaren *icke* verkställt beslaget, hade han gjort sig skyldig till tjänstefel; men att han åter gjort beslaget, kunde jemväl anses såsom origtigt. Att förordningen gifvit grundade anledningar till missbelåtenhet och derföre behöfver ändras är således utan allt tvifvel.

Att gå så strängt till väga, som min kamrat från Kalmar här omnämmt, nemligen att tvinga den som handlar med fotogén att uppföra så orhördt dyra byggnader till förvaringsrum eller kallare derför, det kan jag icke gå in på. Det är icke så lätt att åstadkomma dylika förvaringsrum, i synnerhet för de mindre handlandena, och uppförandet af dem måste ovilkorligen höja priset på varan, till stort men för allmänheten, för hvilken densamma numera blifvit en nödvändighetsartikel.

Jag yrkar afslag å utskottsutlåtandet och vill biträda motionären.

Herr Sjöberg: Ehuru det visserligen kan anses vara nära nog en förbrytelse att vid denna sena timme besvara Kammararen med ett anförande, helst efter den långa och intressanta diskussion, som nyss egt rum i ett ämne, vida mer än det, hvarom fråga nu är, förtjent af Kammararens uppmärksamhet, ber jag likväl att få göra några erinringar mot hvad åtskillige föregående talare yttrat i frågan, helst som densamma synes mig kunna behöfva en liten utredning åtminstone i en del, som — det må Herrarne förlåta mig — det vill förefalla mig, att man icke har riktigt klart uppfattat.

Motionären utgår, så vidt jag förstår honom rätt, från den föreställningen, att den vara, som förekommer i handeln under benämningen fotogén, icke i något fall kan vara eldfarlig, samt att den således i sjelfva verket är en ganska oskyldig vara, med hvilken man kan handskas huru som helst. Häremot ber jag att få göra den invädningen, att gällande Kongl. förordning angående eldfarliga

Om ändring i stadgandena angående förvaring m. m. af fotogén.

(Forts.)

Om ändring i stadgandena angående förvaring m. m. af fotogén. (Forts.)

Oljor alldeles icke upptager någon bestämmning, som lemnar rum åt en sådan tydning, att den vara, som i förordningen omnämnas under benämningen fotogén, alltid och ovilkorligt skall anses såsom en mindre eldfarlig olja; utan förordningen indelar helt enkelt de eldfarliga oljorna i två klasser, nemligen de mycket eldfarliga och de mindre eldfarliga. Under den första klassen angifvas några oljor och vätskor, såsom petroleum, ligroin, nafta och benzin, och under den andra klassen uppräknas de mindre eldfarliga oljor, som äro att hänföra dit, deribland i allmänhet fotogén; hvarigenom icke bestämt uttryckes, att fotogén ej kan hänföras till första klassen eller, med andra ord, till de mycket eldfarliga ämnena. Detta är för frågans rigtiga bedömande en vigtig omständighet att beakta. Såsom belysande denna sak vill jag nämna, huru som det visat sig, ja alldeles bestämt blifvit ådagalagdt genom en utredning, som man i ett enskildt besvärsmål lyckades åstadkomma, att hvad som här i Stockholm och äfven i en annan stad ej långt härifrån vanligtvis förekommer i handeln under namnet fotogén, i afseende på antändlighet, varit till den grad vexlande, att vid 40 till 50 jemförande analyser, som verkstälts å så kallad fotogén, skilnaden i värmegrad, hvarvid de olika profven afgifvit antändbar ånga, uppgått ända till tjugu grader och derutöfver. Här af synes, att man icke får förleda sig till det antagandet, att icke äfven fotogén kan vara mycket eldfarlig.

Jag skall emellertid icke besvära med något längre anförande i ämnet, då jag föreställer mig, att genom det lilla, jag redan yttrat, saken åtminstone torde få anses något närmare utredd.

Hvad beträffar den i ämnet gällande förordning, som säges vara för sträng, skulle det väl icke hafva varit rätt försvarligt att vänta till dess en mycket stor olycka inträffade, innan man företog någon åtgärd i syfte att förekomma olyckshändelser. I alla länder, der man redan lagstiftat i detta ämne — och, efter hvad jag har mig bekant, är det förhållandet inom de flesta civiliserade länder — har man ansett sig icke böra göra en sådan skilnad i fråga om de lagstadgade försigtighetsmått angående mycket eldfarliga och mindre eldfarliga oljor, att dessa sist nämnda undantagits från all kontroll i berörda hänseende. Den engelska lagstifningen bildar i det fallet ett undantag. Den så kallade petroleumakten handlar endast om mycket eldfarliga oljor, men det äfventyr, som frihet från kontroll i berörda hänseende skulle kunna medföra, begränsas af den omständigheten, att de särskilda kommunerna hafva frihet att styra och ställa med de försigtighetsmått, de för sådant ändamål kunna finna nödiga. Särskildt hvad beträffar transport af eldfarlig olja på Thames har jag sett sådana minutiösa och detaljerade föreskrifter om de försigtighetsmått, hvilka dervid böra iakttagas, att stadgandena uti nu i fråga varande förordning visserligen äro vida mindre stränga och inskränkande.

Då det är obestriddt, att genom vårdslöshet vid handterande

af de eldfarliga oljorna ganska stora faror kunna inträffa, så skulle det väl icke hafva varit rätt försvarligt att bibehålla en förordning, så ofullständig och otillfredsställande som den af en föregående talare framhållna 1862 års kungörelse. Det var just densamma mycket bristfälliga beskaffenhet, som föranledde utarbetandet af den författning, mot hvilken nu några bland Herrarne rigtat anmärkningar. Det är mycket möjligt, att under tidernas lopp man kan eftergifva åtskilliga af de nu anmärkta föreskrifterna, men för närvarande håller jag före, att den ärade Kammaren skulle taga ett drygt ansvar på sig, om Kammaren nu ville i någon mån förminska kraften af de lagbud, hvarigenom man trott sig både kunna tjena det allmänna och den enskilde, ty det går visserligen an att säga, att det eller det stadgandet är öfverflödigt, ända till dess olycka inträffar, men det är klokast att förutse och söka förekomma faran. I synnerhet måste man vara ytterst försiktig med hänsyn till byggnadsförhållandena i våra mindre städer, hvilket nu ligger i sakens natur. Derföre har åtskilligt influtit i förordningen, som t. ex. för Stockholm icke skulle vara nödvändigt.

Hvad varans fördyrande angår, vågar jag tro, att denna omständighet icke har något väsentligt sammanhang med saken. Varan har blifvit fördyrad öfver hela verlden, till och med i närheten af sjelfva källorna. Det har varit ett jobbande med densamma, och, efter hvad det äfven sägs, har här och der uppstått brist på sjelfva råvaran. Säkert är, att åtminstone i hela Europa varan blifvit fördyrad. Men i andra länder kan väl åtminstone ej vår nu öfverklagade lagstiftning härpå hafva haft inflytande.

Jag tror således ej det vore lämpligt bifalla motionärens förslag. Jag tillåter mig äfven anmärka, att, om denna ändring skall vidtagas, den icke bör inskränka sig endast till den af honom nu omnämnda varan, fotogén, utan bör omfatta alla de ämnen, hvilka falla under samma klass, eller de mindre eldfarliga.

Herr Gumælius: Herr Talman! Föregående talare yttrade, att nu ifrågavarande ämnes fördyrande icke i ringaste mån beror på den nya förordning i ämnet, som i vårt land utkommit. Jag vill visst icke bestrida, att denna förordning varit välment, men vågar påstå att den verkar hämmande för den slags upplysning, hvarom här är fråga, och åstadkommit prisstegring derå. Det bör ju ligga temligen i sakens natur, att då man pålägger dem, som handla med fotogén, stora utgifter för magasinbyggnader m. m., detta skall inverka på varans pris. Härtill kommer, att, i följd af lagens bestämmelse, i de flesta af våra stadskommuner denna handel blifvit monopoliserad hos en enda person eller ett bolag, och nästan all täflan sålunda omöjliggjord.

Jag vore icke obenägen att redan nu instämma i motionen; men jag anser dock riktigare att återförvisa frågan till Utskottet, på det Utskottet må komma i tillfälle att sätta sin motivering i

Om ändring i stadgandena angående förvaring m. m. af fotogén.
(Forts.)

*Om ändring i öfverensstämmelse med Kammarens åsigt, om, såsom jag tror, Kam-
maren vill i hufvudsak bifalla motionen. Jag hemställer i sådan
hänsyn och i syfte att vinna ett utskottsbetänkande, som stöder
motionen, om återremiss.*

(Forts.)

Herr Nils Pettersson: Jag vill endast hemställa till den ärade talaren midt emot mig, om det dock icke är sannolikt att denna vara fördrats till följd af nu gällande författnings föreskrifter. Mig förefaller detta fullkomligt tydligt och klart. Ty med anledning af de stränga lagföreskrifterna har denna vara ifrån att förut finnas tillgänglig hos hvarje landthandlande — hvilka, man må i öfrigt tänka hvad man vill om dem, dock hafva haft *denna* nytta med sig — nu blifvit centraliserad till städerna. Följden har blifvit, att man numera sällan kan få hos landthandlarne tillhandla sig denna nödvändighetsvara, utan måste förskaffa sig sitt behof från närmaste stad. Då man ej sjelf kan taga in så stora partier, att det lönar sig att uppbygga särskilda källare, så blir följden, att man oftare måste inköpa mindre förråd från staden, hvarigenom, i anseende till den längre transporten, naturligtvis varan ännu mera fördyras.

Jag förenar mig med den föregående talaren och yrkar återremiss.

Herr Ola Månsson: Det torde vara odisputabelt, att fotogén är en verklig nödvändighetsvara. Jag tror, att det knappast finnes någon i hela vårt land, vare sig rik eller fattig, som icke begagnar detta lysämne. Det är derföre af största vigt att icke ställa så till, att svårigheter uppstå för dess försäljning, eller att varan onödigtvis fördyras.

I likhet med Herr Gumælius hemställer jag alltså, att Kammarren måtte återremittera ärendet till Utskottet, så att detta må komma i tillfälle att inkomma med ett förslag, afseende bifall till motionens innehåll. Jag tror nemligen, såsom jag redan antydt, att det är af stor vigt undanröjda hvarje hinder, som i större eller mindre mån kan verka hämmande på handeln eller till varans fördyrande. Jag anhåller alltså hos Herr Talmannen om proposition på återremiss.

Herr Uhr: Jag tror verkligen, att det är bäst att återförvisa betänkandet till Utskottet. Då jag hört flere talare framställa yrkande derom, får jag således med dem instämma. Jag kommer dessutom, om en återremiss beslutas, i tillfälle att inkomma med en ny motion, som kan taga saken från en bättre och mera vidsträckt synpunkt. Det är gifvet, att icke namnet, utan den värmegrad, vid hvilken fotogéne kan antändas, är det bestämmande i afseende å dess möjliga eldfarlighet, och jag måste medgifva, att i handeln kan förekomma fotogén, som icke är fullt renad.

Jag förenar mig, som sagdt, med de talare, hvilka yrkat återremiss. *Om ändring i stadgandena*

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen afgaf propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på yrkandet att, med afslag å nämnda hemställan, den ifrågavarande motionen måtte bifallas, dels och slutligen på återremiss; och förklarade Herr Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den sist nämnda meningen. Votering blef begärd och företogs, sedan till kontraposition antagits yrkandet på bifall till Utskottets hemställan, enligt en nu uppsatt och af Kammararen godkänd så lydande voteringsproposition:

angående förvaring m. m. af fotografen.
(Forts.)

Den, som vill att Tredje Tillfälliga Utskottets utlåtande N:o 5 skall återförvisas,

röstar Ja;

Den, det ej vill.

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammararen bifallit Utskottets hemställan.

Omröstningen visade 74 ja mot 42 nej; i följd hvaraf Kammararen beslutit återförvisa ärendet till förnyad behandling af Utskottet.

§ 4.

Föredrogs Andra Kammararens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 6 (i samlingen N:o 25), i anledning af väckt förslag om underdånig skrifvelse angående förändrade föreskrifter i fråga om mätning af mindre fartyg. *Om ändring af föreskrifterna angående mätning af mindre fartyg.*

Utskottet hade hemställt:

att Herr *J. G. Janssons* motion, N:o 124 — deruti föreslagits, att Riksdagen ville i afseende å sådana mindre fartyg, hvilka vore underkastade mätning, besluta en skrifvelse, det täcktes Kongl. Maj:t förordna, att dessa skulle mätas till skarndäckets öfre kant samt att mätningen finge verkställas i den stad, der skeppsmätare hade sitt kontor — ej måtte till någon åtgärd föranleda.

I anledning af denna hemställan anförde:

Herr *J. G. Jansson*: Jag kan icke underlåta att klandrande uttala mig mot det beslut, hvartill Utskottet i denna fråga kommit. Utskottet säger, att jag såsom skäl för den föreslagna förändringen

Om ändring af föreskrifterna angående mätning af mindre fartyg.
(Forts.)

uppgifvit att författningen tillämpas så, att ett och samma fartyg vid tvenne särskilda mätningar erhållit helt olika tontal. Detta synes Utskottet likväl betvifla, då det säger: »Den skilnad i tontal, som ett och samma fartyg, mätt såsom öppet och sedan det blifvit halfdäckadt, erhållit, har icke kunnat ske utan misstag.» Till svar härfpå får jag meddela, att skilnaden uppstått derigenom att fartyget mätts den ena gången såsom halfdäckadt från skarndäcket, då lastrummets kubikinhåll invändigt blir tontalet, och den andra gången såsom öppet, då det uppmätts till skarndäcket eller relingens öfre kant. Jag bestrider således på det högsta, att mina uppgifter äro origtiga, ty jag har åsett flera mätningar och vet mycket noga, huru de gå till.

Hvad senare delen af min motion beträffar, säger Utskottet att det icke är föreskrifvet, att mätning ovilkorligen skall ske på alla fartyg der de byggas. Men om man jemför 8 paragrafen med den sista paragrafen i författningen, tror jag det tydligen skall visa sig hvad som skall göras. För min del har jag, då en kontrollmätning, sedan fartyget blifvit färdigbygdt, när som helst kan verkställas för utrönande af riktigheten af den första mätningen, icke kunnat förstå hvad som hindrar, att mätningen verkställas i kontrollörens närvaro på den ort der mätaren har sitt kontor, hvarigenom onödiga kostnader undvikas och endast en enda mätning behöfver verkställas.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra anhåller, jag att Kammaren måtte återremittera frågan, så att den af Utskottet måtte tagas i förnyadt öfvervägande.

Herr Peyron: Att jag icke är någon synnerlig vän af det nya mätningssystemet tror jag mig hafva vid ett föregående tillfälle delgifvit Kammaren. Jag har sedan dess ytterligare fått bekräftelse på riktigheten af min åsigt om detta systems olämplighet genom Herr Statsrådets och Chefens för Sjöförvarsdepartementet anförande i Första Kammaren, då frågan om lastpenningarnes nedsättande derstädes förevar. Herr Statsrådet erkände nemligen då, att detta system vid tillämpningen visat sig medföra åtskilliga orättvisor och sade, att åtgärder blifvit vidtagna och skulle ytterligare vidtagas för att utjemna de missförhållanden, som af detta system blifvit en följd; men att detta system med alla sina lyten skulle vara så vanskapligt, som Herr Jansson påstått, vill jag dock i det längsta betvifla.

Jag tror fast mer, i öfverensstämmelse med Utskottet, att de af honom påpekade missförhållanden måste hafva sin grund icke i systemets egen beskaffenhet, utan nästan uteslutande i dess tillämpning. Ty om vi betrakta skilnaden mellan den mätning, som i ena eller andra fallet eger rum, för ett sådant fartyg, som motionären uppgifver, så befinnes den vara, att i ena fallet mätes fartyget från öfra kanten af skarndäcket och i andra fallet från underkanten af däcksplankan, och då kan icke mätningen, om den är riktigt gjord

så i ena som andra fallet, visa ett så olika resultat, som Herr Jansson uppgifvit.

Att i alla händelser för ett enda fall, lika med detta af motionären anförda, och mer än ett har Herr Jansson icke kunnat uppgifva, taga det steg att ingå med en skrifvelse till Kongl. Maj:t, finner jag särledes olämpligt, så mycket mer som, enligt nyss åberopade anförande af Herr Sjöministern, det är att hoppas, att tillämpningen af det nuvarande mätningssystemet snart kommer att undergå en grundlig öfverbalning. Jag anser alltså att Utskottet haft goda grunder för sitt afstyrkande, i hvilket jag ber att få instämma.

Om ändring af föreskrifterna angående mätning af mindre fartyg.
(Forts.)

Friherre Nordenfalk: Jag ber att få vända mig emot den ärade motionären, för att vederlägga några af hans yttranden.

Motionären har i det exempel han anført, hvilket Utskottet också till vederläggning upptagit, sökt visa att det står fast, att författningen angående mätning af handelsfartyg gifver anledning till så olika resultat af mätningen af ett fartyg såsom öppet och halfdäckadt, som det han uppgifvit. Mot denna hans uppfattning ber jag att få ställa den persons åsigt derom, som har öfverinseendet öfver ofvan nämnda författnings tillämpning, nemligen Öfverdirektören Fornells, hvilken tydligt och klart visat ledamöter af Utskottet, att med en rätt tillämpning af författningen kunna så stora felaktigheter, som motionären åberopat, *icke* uppstå, utan måste den angifna stora skilnaden i tontal hafva berott icke på sjelfva författningen, utan på dess skefva tillämpande.

I afseende å motionärens andra yrkande, att fartygs mätning först borde ega rum, då fartyget blifvit infördt i hamnen å den ort, der skeppsmätaren är boende, har Utskottet anført skäl för sitt afstyrkande i detta hänseende, då Utskottet påpekat, att det icke är möjligt att med den noggrannhet författningen föreskrifver uppmäta fartyg, som redan äro inredda.

Hvad motionären nyss egentligen fästade sig vid, var den otydlighet, som råder i den punkt af författningen, som föreskrifver från hvilken punkt fartyg skall uppmätas, antingen detta skall ske från skarndäckets öfra kant eller från relingen, och i hvilket stadgande han önskar ett förtydligande. För min del gifver jag honom fullkomligt rätt derutinnan, att en sådan otydlighet verkligen förefinnes. Men jag ber att få fästa Herrarnes uppmärksamhet på, att detta hans yrkande icke förekommer i klämman af hans motion. Utskottet har således icke heller bort lägga denna anmärkning till grund för skrifvelseförslag. Jag vill icke säga, att en sådan oegentlighet i förordningen ensam bort föranleda någon skrifvelse från Riksdagen till Kongl. Maj:t; men jag anser dock för min del denna anmärkning vara den hållbaraste af de utaf motionären nyss framställda anmärkningarne.

Då motionären sjelf icke ansett sig kunna yrka bifall till sin motion, utan endast i allmänhet anhållit om återremiss deraf, ber jag att få fästa uppmärksamheten på, att en sådan återremiss icke

Om ändring af föreskrifterna angående mätning af mindre fartyg (Forts.) skulle lända till något gagn, hvarför jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Herr J. G. Jansson: Till svar på en talares på stockholmsbänken yttrande får jag meddela, att jag vet mycket väl, att skilnaden icke har kunnat blifva så stor, om mätningen företagits på det sätt han beskrifvit. Men nu verkställdes mätningen från brädgångens öfverkant, hvilket måste medföra en väsentlig skilnad. Det sades ock af honom, att författningen icke vore så bristfällig, som jag påstått. Jag tillåter mig med anledning deraf endast att åberopa en paragraf i författningen, den 21:sta, der det står: »Be- finnes vid denna förrättning (= kontrollmätning) fartygets drägtig- het med mer än två procent af det i mätbrevet angifna tontal öfver- eller understiga den vid senaste mätning utrönta, skall farty- gets mätbref mot nytt sådant utbytas. Skulle åter fartygets dräg- tighet finnas vara inom ofvan uppgifna gränser riktig, ege den förra mätningen fortfarande giltighet». Dylika föreskrifter, om huru många procent orättvisa man är skyldig att tåla, har jag icke sett i någon svensk lag.

Till svar på Friherre Nordenfalks anförande får jag meddela, att det är visserligen möjligt att, såsom han säger, författningen är så ny, att den icke ännu blifvit tillräckligt pröfvad och att, om mätningen skett i strid mot författningen, fartygsegare kan kost- nadsfritt få rättelse deruti. Men jag frågar, huru många det är som veta detta. För öfrigt är det väl alltid bättre om man kan ställa så, att man slipper ett dylikt besvär. I instruktionen för skeppsmätare föreskrives ock i paragraf 17, att »å odäckade fartyg bestämmes perimetern i allmänhet icke genom sammanslagning af bredd och omkrets, såsom vid däckade och halfdäckade, utan direkte i hvarje delningspunkt af längden på det sätt, att, sedan mätkedjan blifvit förd under kölen till det ställe, der mätning skall verkställas, och dess nollpunkt anbragt i yttre och öfre kanten af relingen å fartygets ena sida midt för märket, kedjan af skeppsmätaren sjelf sträcker rundt om fartyget, midt för motsvarande märke å andra sidan och aflöses vid den punkt, som med nollpunkten vid den förra sidans reling sammanfaller, då det erhållna måttet lemnar den sökta perimetern.» Detta förfarande gör att de fartyg, som äro odäckade, blifva uppmätta betydligt högre i tontal, än de, som mätas invändigt. Om en skrivelse i frågan hade blifvit beslutad, tror jag likväl att ingen hade behöft frukta, att förändringen skulle blifvit för hastigt vidtagen.

Jag yrkar fortfarande återremiss.

Herr Peyron: Jag vill endast nämna, att så vidt uttrycken reling och ledstång på den ort motionären tillhör begagnas alldeles synonymt med hvarandra, är det alldeles påtagligt att jag haft rätt i mitt förra yttrande, då jag sade, att det icke var författningen

angående mätning af handelsfartyg som vore felaktig, utan endast tillämpningen af densamma.

Reling betyder icke detsamma som ledstång, då relingen går från skarndäckets öfre kant, och ofvanpå detta ligger sedan bredgång och ledstången.

Verkställes nu mätningen från ledstången, är det en origtighet, men jag är fullt öfvertygad om att, derest man anmälde detta förhållande, skulle rättelse deruti vinnas.

*Om ändring af
föreskrifterna
angående mät-
ning af mindre
fartyg.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, och Herr Talmannen framställt propositioner enligt de yrkanden som förekommit, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

§ 5.

Annäldes och bordlades följande inkomna ärenden:

Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 23, i anledning af väckt motion om ändring i 11 kap. 10 § Rättegångsbalken;

N:o 24, i anledning af väckt motion om inskränkning i rättigheten att få skogsafverkningskontrakt in-tecknade;

N:o 25, i anledning af väckt motion om införande i åtskilliga kommunallagar af ett stadgande derom, att redovisningsskyldig samhällsmedlem icke må deltaga i revisorsval eller till revisor väljas; och

N:o 26, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande bestämmelser angående presterliga sysslors tillsättande;

Stats-Utskottets Memorial:

N:o 52, med förslag till åtskilliga af de stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret;

Banko-Utskottets memorial:

N:o 12, i fråga om godtgörelse till byggmästaren vid Riksbankens pappersbruk F. Bladin för arbeten och tillsyn vid återuppbyggnad af det så kallade nedre bruket vid Tumba;

Särskilda Utskottets för behandling af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till utsökningslag och i sammanhang dermed erforderliga författningar utlåtande N:o 1, i anledning af samma nådiga proposition; samt

Andra Kammarens första tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 9, (i sanlingen N:o 30) angående löneturs beräkning vid elementar-

läroverken för akademisk docent, som icke är innehafvare af docentstipendium.

Dessa ärenden skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras näst efter de gemensamma omröstningar, hvilka, enligt hvad för Kammaren redan tillkännagifvits, i början af nämnda sammanträde komme att anställas.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 12 på natten.

In fidem
Gustaf Westdahl.